

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut Sociologických Studií

Eva Balážová

Existuje virtuální komunita?

Bakalářská práce

Praha 2008

Autor práce: **Eva Balážová**

Vedúci práce: **Doc. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc.**

Oponent práce:

Dátum obhajoby: **2008**

Hodnotenie:

Bibliografický záznam

BALÁŽOVÁ, Eva. *Existuje virtuálna komunita?*. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálnych vied, Institut sociologických štúdií, 2008. 62 s. Vedúci bakalárskej práce Doc. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc.

Anotácia

Témou bakalárskej práce „*Existuje virtuálna komunita?*“ je pomocou analýzy vlastností komunity v jej tradičnej a modernej podobe zistiť, či by internetové diskusné fórum, podľa vymedzených vlastností, mohlo tiež byť označované za komunitu.

Práca pozostáva z podrobnej analýzy vlastností komunity na základe odbornej literatúry. Výberu tých z nich, ktoré v priebehu premeny komunity z tradičnej na modernú pretrvali. Následne z vyvodenia záverov o možnosti prijať alebo zamietnuť tvrdenie, že konkrétne diskusné fórum je komunitou. Tieto závery budú plynúť z komparácie dvoch „fyzických“ a jedného „virtuálneho“ sociálneho súboru s ohľadom na vlastnosti komunity vyplývajúce z teoretickej časti.

Dôvodom snahy preukázať komunitnú podobu diskusného fóra je možnosť následnej práce s ním ako s komunitou. To znamená, že od neho budeme môcť očakávať premeny a vývoj podľa určitých vzorcov, ktorý je pre komunity vlastný (napr. že si bude udržiavať hranice vymedzujúce skupinu na „MY“ a „ONI“, alebo že bude počas celého svojho trvania poskytovateľom inklúzie a bezpečia pre všetkých svojich členov).

Annotation

The aim of my bachelor's work, „Does a virtual community exist?“, is to find out, using the analysis of characteristics of community in its traditional and modern form, if an internet discussion forum could be labeled „community“.

The paper consists of a detailed analysis of the characteristics of community on the basis of scientific literature. Then of the selection of those, which outlasted the transformation from traditional to modern communities. Finally, the conclusion of whether it is possible to accept or decline the statement, that a discussion forum is a community. This conclusion will be resolute from a comparison of two „physical“ and one „virtual“ social group with the respect to the characteristics of the community resulting from the theoretical part of the paper.

The reason for the effort to prove the community form of the discussion forum is the subsequent ability to work with it as with a community. This means, that we will be able to expect changes and development according to certain patterns, which are specific for a communities (e.g. that it will keep its boundaries defining the group to a differentiation of „US“ and „THEM“, or that during its whole duration it will grant inclusion and safety to all its members).

Kľúčové slová

Komunita, spoločnosť, moderní, tradiční, virtuální, internet

Keywords

Community, society, modern, traditional, virtual, internet

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracovala samostatne a použila iba uvedené pramene a literatúru.
2. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená verejnosti pre účely výskumu a štúdia.

V Prahe dňa 20.5.2008

Eva Balážová

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som rada poďakovala vedúcemu mojej bakalárskej práce Doc. PhDr. Hynkovi Jeřábkovi, CSc. za vzácny čas, prínosné rady a mnohé nápady.

Obsah

PROJEKT BAKALÁRSKEJ PRÁCE	- 7 -
ÚVOD A CIEĽ PRÁCE	- 9 -
1. TEORETICKÝ ZÁKLAD	- 9 -
1.1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY	- 9 -
1.2. POJEM KOMUNITA	- 9 -
1.3. DELENIE KOMUNÍT NA TRADIČNÉ A MODERNÉ	- 10 -
1.4. SLOBODA A INDIVIDUALIZÁCIA	- 12 -
2. TEORETICKÁ ANALÝZA KOMUNITY	- 15 -
2.1. KOMUNITA Z POHĽADU JEDINCA	- 15 -
2.1.1. Inklúzia a bezpečie	- 15 -
2.1.2. Pomoc	- 17 -
2.1.3. Dôvera	- 18 -
2.1.4. Zhrnutie charakteristiky komunity z pohľadu jedinca	- 19 -
2.2. KOMUNITA Z POHĽADU KOMUNITY	- 20 -
2.2.1. Členovia	- 21 -
2.2.2. Vymedzenie sa od okolia	- 22 -
2.2.3. Sebestačnosť	- 23 -
2.2.4. Autorita a normy	- 23 -
2.2.5. Solidarita a súdržnosť	- 25 -
2.2.6. Zhrnutie charakteristiky komunity z pohľadu komunity	- 27 -
2.3. VLASTNOSTI KOMUNITY	- 27 -
3. FYZICKÉ KOMUNITY V REÁLNEJ ROVINE	- 28 -
3.1. OBČIANSKA KOMUNITA	- 28 -
3.1.1. Materské centrum	- 28 -
4. INTERNETOVÉ KOMUNITY	- 29 -
4.1. UZATVORENÉ INTERNETOVÉ DISKUSNÉ FÓRUM	- 29 -
5. HYPOTÉZY	- 30 -
6. PRAKTICKÁ ANALÝZA KOMUNITY MC A VIRTUÁLNEHO DISKUSNÉHO FÓRA	- 30 -
6.1. METODA	- 31 -
6.1.1. Výskumný súbor	- 31 -
6.1.2. Inštrument	- 32 -
6.1.3. Metódy analýzy	- 33 -
6.2. VÝSLEDKY ANALÝZY	- 34 -
6.2.1. Vymedzenie sa od okolia	- 34 -
6.2.2. Autorita a normy	- 35 -
6.2.3. Dôvera	- 36 -
6.2.4. Solidarita a súdržnosť	- 39 -
6.2.5. Pomoc	- 40 -
6.2.6. Inklúzia a bezpečie	- 42 -
7. ZÁVER	- 44 -
MOŽNOSTI ĎALŠIEHO VÝSKUMU	- 45 -
SUMMARY	- 47 -
POUŽITÁ LITERATÚRA	- 48 -
PRÍLOHY	- 50 -

Projekt bakalárskej práce

Existuje internetová komunita?

Námet

V svojej bakalárskej práci by som sa chcela venovať **internetovým komunitám**. Konkrétne fóram a tomu, ako sa líšia od reálnych komunit.

Úvodná teoretická časť práce by bola vypracovanie teoretického obrazu komunity na základe odbornej literatúry, zaoberajúcej sa charakteristikou tejto štruktúry. Dôležité pre túto časť by boli možné štruktúry komunity a možné vzťahy a emočné väzby vznikajúce medzi jej účastníkmi.

V ďalšej časti by som sa chcela venovať praktickému skúmaniu dvoch komunit. Jednej internetovej, „virtuálnej“ a jednej fyzickej „reálnej“. Reálna komunita bude vybraná tak aby predstavovala „bežný typ“, teda komunitu, ktorá bude mať charakteristiky popísané v teoretickej časti.

Virtuálna komunita bude vybraná z oblastí fór a bude taká, aby v nej existovali určité vzťahy a citové väzby účastníka k ostatným účastníkom, či účastníka k dianu na fóre.

Obe fóra podrobím skúmaniu, ako štruktúry (ak bude existovať formálna, tak na základe daných dokumentov o tejto štruktúre), tak vzťahov v rámci komunit a dopad na jedinca ako účastníka.

Záverečná časť by predstavovala zhodnotenie podobností a odlišností virtuálnej komunity s/od kontrolnej „reálnej“ komunity. Vytvorila by odôvodnenie, či zamietnutie prijatia „virtuálneho spoločenstva“ ako právoplatnej komunity – teda takej, ktorá vykazuje charakteristiky komunity popísané v prvej, teoretickej časti.

Metódy

Prvá časť – úvodne charakteristická, bude založená na odbornej literatúre a literatúre venujúcej sa problematike komunit. Pokúsi sa podrobne charakterizovať túto spoločenskú štruktúru, jej účely, vzťahy v rámci nej, jej dopady na účastníka a prípadne dopady na spoločnosť, v rámci ktorej existuje (ak je podobné dopady možné zachytiť).

Na základe tohto prieskumu budú vymedzené a presne charakterizované pojmy, ktoré budú neskôr využívané pre praktickú a záverečnú časť.

Metóda: -skúmanie dostupných dokumentov na dané téma, prípadne kvalitatívny výskum na téma „charakteristika komunity“ s jedincami z vedúcich pozícií v štruktúre spoločenstva, ktorá je označovaná za komunitu.

Druhá časť – praktická, by bola založená na výskume dvoch spoločenstiev, prvé by bolo reálne, oddôvoditeľne označiteľné za komunitu. Druhé by bolo spoločenstvo internetového fóra, vybrané tak, aby odpovedalo charakteristike komunity v čo najväčšom ohľade.

Skúmaná bude štruktúra oboch na základe formálnych dokumentov podkladajúcich štruktúru, či hierarchické vzťahy a na základe štatistik o participácií jedincov, ak sú dostupné.

Na základe prvej teoretickej časti budú vybrané charakteristiky, ktoré sa zdajú byť sporné buď celkovo u popisu komunity, či nevhodné pri popise „internetovej komunity“. Na základe týchto charakteristík budú vytvorené témy pre focus groups, ktoré potvrdia, že charakteristika je nevhodná, či sa posnažia odhaliť jej existenciu, ak je skrytá.

Rovnako bude analyzovaná komunikačná história fóra (zverejnené odkazy, prípadne súkromné maily medzi účastníkmi fóra) pre doloženie vzťahov medzi účastníkmi a ak existuje, tak aj komunikačná história reálnej komunity (správy, listy, iné druhy komunikácie medzi jedincami).

Metóda:
-rozbor štatistik návštevnosti fóra
-rozbor prípadnej „dochádzky“ reálnej komunity
-focus groups (v reálnom čase a on-line)
-komunikačná história (odkazy, listy, e-maily, iné dokumenty)

Tretia časť – vyhodnotenie poznatkov teoretickej a praktickej časti vyúsťujúcej k prijatiu alebo zamietnutiu internetového spoločenstva ako komunity.

Predpokladaná literatúra

BAUMAN, Z.: *Komunita (hľadanie bezpečia...)*, Vydavateľstvo SSS, 2006

BEDNAŘÍK, A.: *Internetoví Češi na cestě za vlastní budoucností*, Praha : UK FSV CESES, 2003

BISHOP, J.: *Increasing participation in online communities: A framework for human-computer*

DURKHEIM, E.: *Společenská dělba práce*, Brno : CDK, 2004

KELLER, P.: *Dějiny klasické sociologie*, Praha : SLON, 2007

LEARY, T.: *Chaos a kyberkultura*, Praha : Maťa, 1997

LÉVY, P.: *Kyberkultura :zpráva pro Radu Evropy v rámci projektu"Nové technologie: kulturní spolupráce a komunikace"* Praha : Karolinum, 2000

RHEINGOLD, H.: *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. London: MIT Press, 2007

SMITH, M.: *Voices from the WELL: The Logic of the Virtual Commons*, UCLA Department of Sociology.

SUDWEEKS, F., McLAUGHLIN, M.L. & Rafaeli,S.: *Network and Netplay Virtual Groups on the Internet*, MIT Press, 1998

TÖNNIES, F.: *Community and society*, New York : Harper & Row, Publishers, 1963

Wellman B., *An Electronic Group is Virtually a Social Network*, Pp. 179-205 in *Culture of the Internet*, edited by Sara Kiesler. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 1997.

Woolgar S., *Virtual society?*, Oxford : Oxford University Press, 2002. New York

<http://www.lupa.cz/> - server o českom internete

<http://www.virtual-communities.com/>

Úvod a cieľ práce

Moja práca má za cieľ definovať reálne vlastnosti komunity na základe odbornej literatúry zaoberajúcej sa touto problematikou v súvislosti s tradičnou i modernou komunitou. Následne využijem získané indikátory ako podklad pre analýzu prehľadovej sondy, ktorej respondentky sú niektoré členkami komunít materských centier a niektoré členkami virtuálneho zoskupenia schádzajúceho sa na internetovom diskusnom fóre, aby som zistila, či virtuálne zoskupenie tiež splňuje dané vlastnosti komunity a môže tak byť oprávnené označená ako „komunita“.

1. Teoretický základ

1.1. Úvod do problematiky

V nasledujúcej časti práce uvediem základné definície pojmu komunita, tak ako sa s ňou stretávame vo výkladových slovníkoch a to z nasledujúcich dôvodov: a) aby mal čitateľ jasnú prvotnú predstavu o útvare, čo sa skrýva pod týmto pojmom, b) pretože je možné predpokladať, že charakteristiky komunity uvedené vo výkladových slovníkoch budú patriť medzi tie, ktoré sa zdajú byť pre komunitu najvýstižnejšie a preto sa nimi, rovnako ako aj ďalšími charakteristikami definovanými v odbornej sociologickej literatúre, práca následne bude zaoberať.

1.2. Pojem komunita

Komunita je „sociálny útvar, ktorého príslušníci sú spojení určitou spriaznenosťou.“ [Jandourek, 2001: 127]

Komunita je „sociálny útvar charakterizovaný jednak zvláštnym typom sociálnych väzieb vo vnútri medzi členmi, jednak špecifickým postavením navonok, v rámci širšieho sociálneho prostredia.“ [Petrusek, 1996: 512]

Tradičná komunita je „útvár prepojený príbuzenskými väzbami, s priestorovými hranicami, ekonomicky sebestačný, nadaný autoritou voči vlastným i cudzím a poskytujúci ideovú oporu.“ [Jandourek, 2001: 127]

„Tradičné komunity [...] sa vyznačovali nasledujúcimi znakmi: 1. boli priestorovo jednoznačne vymedziteľné, ľahko odlišiteľné od komunit okolných; 2. ich príslušníci boli prepojení početnými príbuzenskými vzťahmi [...]; 3. boli schopné uspokojiť v princípe všetky potreby svojich členov, a to prevažne z vlastných zdrojov; 4. vystupovali často ako mocensky suverénne celky, a to ako voči svojim členom, tak navonok; 5. Zo spoločného života v ich rámci plynula určitá príbuznosť → hodnotové orientácie členov.“ [Petrusek, 1996: 512]

1.3. Delenie komunit na tradičné a moderné

Komunita ako inštitúcia prešla počas vývoja spoločnosti tak výraznou premenou, že sa jej, práve v súvislosti s prerodom spoločnosti venujú mnohí autori už od počiatkov sociológie.

Do tejto tematiky patria texty autorov ako sú August Comte, Ferdinand Tönnies [1963], Émile Durkheim [2004], Herbert Spencer [1896], neskôr potom napríklad Horton Charles Cooley [1899] a v súčasnosti Zygmund Bauman [2006], Francis Fukuyama [2005], Jan Keller [2006] a ďalšie.

Potrebný náhľad do problematiky komunit získame z jedného z najvýznamnejších diel venujúcich sa komunitám z počiatkov vzniku sociológie, *Gemeinschaft und Gesellschaft* [1963] Ferdinanda Tönnies, ktoré popisuje tradičnú spoločnosť a komunitu v rámci nej a modernú spoločnosť, kde tradičný typ komunity existovať už nemôže¹. Vhodnou konkurenčnou teoretickou analýzou spoločnosti je

¹ V tejto práci budem prejímať pohľad na *Gemeinschaft* a *Gesellschaft* ako po sebe nasledujúcich a periodicky sa nestriedajúcich typoch spoločenských útvarov, tak ako ich popísal Keller: „[...] (Tönnies) hovorí o nevratnom vývoji, kde jeden typ je vytlačený a nahradený druhým“. O tejto problematike diskutuje vo svojom článku Christenson [Christenson 1984;162], ktorý tvrdí, že vývoj z jedného typu na druhý nie je lineárny. Podľa neho Tönnies skôr myslel, že sa tieto typy vo väčšej či menšej miere môžu vyskytovať súčasne v závislosti na konkrétnej komunite.

Durkheimov text *Spoločenská deľba práce* [2004], ktorý sa skôr ako popísanými štruktúrami, líši od Tönniesových koncepcií pozitivitou do nich vloženého náboja. Durkheimov pohľad na prerod spoločnosti je rozhodne optimistickejší. Na jej moderný stav sa pozerá zhovievavejšie a má tendenciu dôverovať individualizmu a schopnosti indivíduí kooperovať.

Zmienené dva texty následne doplním o súčasný pohľad na moderné komunity autorov Baumana [2006] a Fukuyamy [2005], ktorí už podobne ako ďalší súčasní autori venujúci sa danej téme (napr. Jan Keller, Ulrich Beck), nevytvárajú nové pohľady na delenie na tradičné a moderné komunity. Vychádzajú z už vytvorených teórií, v ktorých ďalej upresňujú podobu modernej komunity na základe jej podrobného pozorovania a skúmania. Je to preto, že majú prístup k nedávnomu daniu v spoločnosti a sú schopní popísať súčasné udalosti v súvislosti s klasickými textami, analyzovať ich a prípadne predvídať z tohto diania ďalší vývoj spoločnosti.

Z dôvodu plynulého prechodu tradičnej komunity na komunitu modernú nie je možné určiť konkrétnu dobu, v dejinách spoločnosti, kedy nastal jasný predel medzi tým, čo by sme mohli označiť ako komunitu tradičnú a tým, čo je komunita moderná.

Bez sporu je však možné povedať, že veľkú rolu v zmienenej premene hral postupný vývoj individualizácie². Bol jedným z faktorov, ktoré spôsobili prechod k modernej spoločnosti. Durkheim jeho rozšírenie dáva do súvislosti s priemyslovou revolúciou a súvisiacimi politickými revolúciami počiatku 19. storočia, ktoré dali voľnejší priechod počínajúcej deľbe práce.

Po uvedení problematiky individualizácie a slobody³ budem, na základe jasne vymedzených charakteristík komunity ako vyvíjajúcej sa inštitúcie, analyzovať rozdiely medzi tradičnou a modernou komunitou. Rozbor rozdelím do dvoch častí, podľa toho či sa dané charakteristiky vzťahujú k jedincovi, alebo komunite ako skupine, na kapitoly „komunita z pohľadu jedinca“ a „komunita z pohľadu komunity“. V rámci analýzy sa budem na kapitolu „Sloboda a individualizácia“ odkazovať.

² Individualizácií bude venovaná nasledujúca časť práce.

³ V súvislosti s individualizáciou bolo nutné vymedziť aj pojem slobody, pretože sú navzájom blízko späté, pre prípad, že by sa vzťah medzi nimi mohol zdať niektorým čitateľom nejasný.

1.4. Sloboda a individualizácia

„Sloboda je pre nás čosi ako vzduch, ktorý dýchame. [...] nevenujeme čas tomu, aby sme o ňom [...] premýšľali, [...] ale iba do tej doby, než sa ocitneme v preplnenej a nevetranej miestnosti, kde sa nám bude zle dýchať.“ [Bauman 2003; 9]

Inými slovami, slobodu sme schopní si uvedomiť iba z jej negatívneho vymedzenia, ako neexistenciu útlaku. Ak pociťujeme nemožnosť rozhodnúť sa podľa vlastnej vôle a sme nútení (buď podmienkami, alebo hrozbou penalizácie) k určitému jednaniu, uvedomujeme si, že môže existovať stav bez reštrikcií.

Slobodu v jej dokonalej forme popisuje Bauman ako *„úplnú samotu, a teda totálne zrušenie komunikácie s ostatnými ľuďmi“*. Ako ďalej poznamenáva, *„takýto stav nie je udržateľný dokonca ani teoreticky“* a už vôbec nie prakticky, pretože by viedol k *„dvojitému prekliatiu – nedostatku ochrany a rastúcej neistote“*. [Bauman 2004; 66]

„Potreba slobody a potreba sociálneho kontaktu – ktoré sú neoddeliteľné, aj keď bývajú často v opozícii – sú podľa všetkého trvalým rysom ľudského bytia.“ [Bauman 2003; 69]

Pomer medzi slobodou a sociálnym kontaktom je daný dobou a miestom. Kapitalizmus priniesol ľuďom predstavu oslobodenia sa od nadvlády, avšak jedinec si zrazu uvedomil, že je sám za seba a za svoje činy zodpovedný a jediné na čo môže spoliehať sú jeho vlastné prostriedky. V prípade, že človek takýmito prostriedkami nedisponuje, je pravdepodobné, že bude ochotný vzdať sa svojej slobody v prospech diktátora, ktorý mu zaručí poriadok a istoty [Bauman 2003; 69]. V prípade, že danými prostriedkami aj disponuje, nebude mať s veľkou pravdepodobnosťou záujem o vyššie zmieňovanú utópiu „dokonalej slobody“, ale útočisko rovnako ako možnosť „praktikovať“ svoju slobodu bude hľadať v kolektíve ďalších slobodných jedincov.

Slobodná spoločnosť je spoločnosť bez obmedzení jednania jej členov, avšak súčasne dopadá zodpovednosť za jednanie a výsledok jednania na ramená jedinca. Sloboda tak znamená nutnosť rozhodnúť sa podľa vlastnej vôle a niesť dôsledky.

Z uvedeného vyplýva, že individualizácia, čiže tvorba vlastnej identity na základe vlastných rozhodnutí, je v dnešnej slobodnej spoločnosti vynútená samotným faktom, že ľudia majú možnosť slobodnej voľby aspoň v určitom ohľade, ak nie v prevažnej väčšine prípadov [Bauman 2004; 61].

Mnohí autori⁴ upozorňujú na fakt, že individualizácia bola a je hybnou silou vývoja a premeny spoločnosti. Vede na jednej strane k jej prerodu na spoločnosť iného druhu, alebo spoločnosť vyspelejšiu, či rozmanitejšiu, na strane druhej to znamená, že podkopáva pôvodné spoločenské hodnoty, tradície a kultúru tým, že ich zanedbáva, prípadne vytvára nové, či alternatívne.

Nositeľov premeny nám popisuje Bauman v *Individualizovanej spoločnosti*:

*„V každej civilizácii nájdeme nespokojencov a práve títo ľudia, ktorí radikálne spochybňujú civilizovaný život, dávajú civilizácii dynamiku, spôsobujú, že sa stále mení, a zabraňujú aby sa zasekla v akejkoľvek stávajúcej podobe.“*⁵ [Bauman 2004; 55]

Individualita (podobne ako sloboda) v minulosti však nebola tým, čím je dnes, všeobecne prístupným statkom, ktorý možno budovať, pretvárať a meniť podľa ľúbosti, pomocou symbolov dnešnej konzumnej spoločnosti [Bauman 2003; 80]. Ako píše Bauman, individualita bola v minulosti výsadou niekoľkých, ktorí boli ochotní vzdať sa spoločnosti, tým sa stať „nespoločenskými bytosťami“ a v „inom svete“ hľadať „realistickú alternatívu“ k životu plnému povinností a zhonu, ktorý opustili [Bauman 2003; 50].

„Bola to cesta pre blahoslavených, pre mysliteľov, alebo pre zúfalcov, rozhodne nie pre obyčajného remeselníka, alebo námezdného robotníka. [...] Ktokoľvek sa touto cestou vydal, musel byť pripravený na to, že skončí ako potulný budhistický mních, diogenovský žobravý filozof, chrámový svätec, alebo opustený pustovník.“ [Bauman 2003; 50]

Neskôr bola individualita rozšírená na tých, ktorí sa vyčlenili zo spoločnosti aby sa postavili na jej čelo ako vodcovia či panovníci a počali tak mechanizmus deľby práce. Preto aj Durkheim pripisuje modernú individualitu rozširovaniu deľby práce a vzniku väčšieho množstva parciálnych autorít, z ktorých ani jedna nie je natoľko všeobecne zvrchovaná aby si vynútila úplnú lojalitu [Bauman 2003; 55]. Ďalej vraví, že individualita a sloboda nie sú produktom určitej doby, ale že je to „fenomén, ktorý nemá začiatok nikde, ale vyvíja sa bez prestania v príbehu celých ľudských dejín“ [Durkheim, 2004; 147].

Moderná individualita má v súčasnosti dva hlavné znaky: (1) je univerzálna (je „osudom, nie voľbou“⁶ [Bauman 2002; s. 58]) a (2) je nutne kontrolovaná zákonmi,

⁴ Napríklad [Gellner 2005], [Durkheim 2004], [Bauman 2004], [Fukuyama 2005], [Keller 2006]

⁵ S týmto tvrdením by Durkheim úplne nesúhlasil (zrovňaj Durkheim 2004; 215 - 216).

ktoré zaisťujú, že nebude narušovať život v pospolitosti. Z uvedeného vyplýva, že málokto jedinec bude mať šancu praktikovať svoju individualitu v plnom rozsahu, bez toho aby sa dostal do konfliktu so „suprainividuálnou“ autoritou – štátom [Bauman 2003; s. 51].

Dôsledkom je, že i keď sú individualizmus a sloboda v našej spoločnosti univerzálne, ich praktické užitie je podmienené určitými reštrikciami a prístupom k zdrojom (máme slobodnú voľbu vo výbere produktov, ale niektoré sú pre nás finančne nedostupné). To znamená, že sloboda bude v spoločnosti vytvárať a udržiavať nerovnosti podľa toho, kto jej koľko môže vlastniť a teda aj vlastní. Množstvo slobody ktoré môže jedinec vlastniť je priamo úmerné množstvu útlaku, ktorému sa snaží uniknúť [Bauman 2003; 18].

I keď sú si svojim spôsobom individualizmus a sloboda podobné, a môžu vystupovať ako totožné statky, nie je tomu tak. Individualizmus je aktívny proces seba identifikácie (odlíšenia sa od druhých). Sloboda je predpokladom k tomu, aby bol individualizmus možný. Bez slobody je možná iba homogénna masa jedincov⁷. Durkheim ju nazval hordou a i keď pripustil, že v ideálnej forme zrejme neexistuje, je prototypom tradičnej („nižšej“) spoločnosti [Durkheim 2004; 150].

Po uvedení problematiky slobody a individualizácie, ktorá poskytne podklad viacerým nasledujúcim analýzám vybraných charakteristík, môžeme prejsť k samotnej analýze.

⁶ Bauman chce povedať, že dnešný svet vyžaduje od každého svojprávneho jedinca aby sa mu prispôbil (aby sa sám postaral o svoju existenciu). Tým, že sa každý jedinec nachádza v aspoň trochu odlišných podmienkach, ako ktokoľvek ďalší, musí byť jeho spôsob vyrovnania sa s týmto údelom aspoň do určitej miery jedinečný. V tom spočíva askriptívny údel individualizácie.

⁷ To by neplatilo, ak by sme vnímali slobodu ako samotnú existenciu alternatívnych riešení určitého problému bez ohľadu na to, či má jedinec zdroje, ktoré by mu umožňovali si vybrať ktorúkoľvek z daných možností. Takýto pohľad na slobodu je relevantný iba v teoretickej rovine premýšľania o slobode, ak nám ide o praktickú stránku, je zmienený pohľad na slobodu irelevantný. Podrobnejšie v Bauman 2003; 40.

2. Teoretická analýza komunity

2.1. Komunita z pohľadu jedinca

V nasledujúcich pasážach definujem čo najviac charakteristík komunity, ktoré sú pre jedinca (člena komunity, alebo jej potenciálneho člena) dôležité. Sú to charakteristiky, ktoré ho vedú k tomu, aby na komunite participoval, aby o ňu mal záujem a aby v nej chcel (aspoň na určitý čas) zotrvať.

Uvediem vlastnosti (inklúzia a pomoc), ktoré vyplývajú z definícií v sociologických slovníkoch, pretože sú zo sociologického hľadiska pre komunitu významné (charakterizujú ju).

K ním potom pridám ďalšie (bezpečie, dôvera), ktorým sa vo svojich textoch venujú Bauman, Fukuyama, Durkheim a Tönnies.

Následne budem analyzovať podoby uvedených charakteristík v tradičnej a modernej komunite a dôvody, ktoré viedli k prípadnej premene skúmanej podoby charakteristiky v tradičnej komunite, na tú v komunite modernej.

Charakteristiky sú zoradené tak, aby na seba logicky nadväzovali. Prvou charakteristikou je inklúzia a bezpečie, ktoré vytvárajú predpoklad jedincovho záujmu o participáciu na komunite. Nasleduje pomoc ako prostriedok, ktorý umožňuje inklúziu, pretože tým, že ostatní pomáhajú členovi a tým, že on sám môže poradiť a pomôcť, cíti sa ako súčasť celku (nie je to pravdaže jediný dôvod). Túto kapitolu uzatvára „dôvera“, ktorá je dôsledkom ako inklúzie a pocitu bezpečia, tak aj pomoci.

2.1.1. Inklúzia a bezpečie

Sociálna inklúzia sa delí na dva typy. Na jednej strane je to inklúzia bežných členov spoločnosti, ktorí sa nijak významne nevymykajú priemernému typu. Na druhej strane inklúzia ľudí s určitým handicapom fyzickým, telesným, alebo sociálnym (napr. bývalý trestanec). Nutnosť takéhoto delenia vyplýva z textu Durkheima, ktorý poukazuje na to, že v tradičnej spoločnosti je inklúzia pomerne automatická. „[...] jednotlivec je socializovaný, pretože nemajúc vlastnú individualitu, zmiesi sa spolu

s ostatnými vo vnútri jedného a toho istého kolektívneho typu [...]“ [Durkheim 2004; 192] a tým, že sú jednotlivci totožní nemá spoločnosť dôvod jedného prijať a druhého nie.

Ak sa však jedinec, nebol schopný zapojiť v tradičnej spoločnosti a participovať na jej chode ako ostatní, z fyzickej, či mentálnej nespôsobilosti, bol spoločnosťou a komunitou vylúčený a dokonca „niekedy zákon určitým spôsobom posväcoval výsledky prirodzeného výberu tým, že neduživých a slabých novorodencov odsúdil (k smrti, pozn. autora).“ [Durkheim 2004; 229]

Durkheim uvádza, že moderná spoločnosť je ďaleko otvorenejšia druhému typu inklúzie (než tradičná spoločnosť), teda inklúzii handicapovaných, z dôvodu deľby práce. Deľba práce spočíva v špecializácií a špecializácia umožňuje fyzicky postihnutým aby si našli prácu administratívneho charakteru a mentálne postihnutým naopak činnosť mechanickú. [Durkheim 2004; 229]

Prvý typ inklúzie (inklúzia bežných členov) v modernej spoločnosti sa však zdá byť trochu problematickejší. Ako si všímame z textov Baumana a Fukuyamy, ľudia v dnešnej spoločnosti často krát trpia pocitom odlúčenia a samoty.

Obaja autori [Bauman 2006; 17] [Fukuyama 2005; 26] sa zhodujú na tom, že práve potreba byť súčasťou spoločnosti a mať nejaké väzby, na ktoré je možné sa spoľahnúť aspoň do určitej miery, je pre jedinca v dnešnej individualizovanej spoločnosti veľmi dôležité. Pretože „[...] zraniteľnosť osobných identít a chýlostivosť samostatného vytvárania identity predsa nabáda tvorcov identity hľadať príležitosti, pri ktorých by mohli spolu odložiť svoje individuálne prežitie strachy a úzkosti, a tým, že to urobia, vykonajú exorcistické obrady v spoločnostiach iných, podobne vyl'akaných a znepokojených jednotlivcov.“ [Bauman 2006; 17] Tým chce autor povedať, že na rozdiel od jedinca z tradičnej spoločnosti kde „komunita je usporiadanie od kolisky až po hrob“ [Redfield IN Bauman 2006; 14], súčasnému jedincovi chýba primárna komunita širšej rodiny a jej okolia, ktorá ho v minulosti pohlcovala a pomáhala mu.

Túto roľu dnes čiastočne zastáva práve komunita, ktorá svojich členov spája na základe určitých podobností (napr. lekárska komunita), zdieľaných záujmov, alebo problémov (napr. komunita terapeutická). Jedinec si však komunitu musí hľadať sám (už sa do nej väčšinou nerodí) a je úplne jedno, do ktorého typu komunity sa začlení,

pretože úlohu poskytovateľa pocitu bezpečia a spolupatričnosti⁸ môže teoreticky zohrať každá z nich.

2.1.2. Pomoc

Pomoc v tradičných komunitách by sme mohli popísať nasledujúcim citátom, ktorý formuluje Castelove myšlienky: „*Tieto skupiny predstavujú tiež prvé formy poistenia proti životným rizikám a príslušnosť k nim je v tradičných spoločnostiach, ktoré nedisponovali inými rovnako spoľahlivými poistnými mechanizmami, základnou podmienkou prežitia.*“ [Keller 2006; 91] To znamená, že tradičná komunita sa o svojho člena stará, pretože sama disponuje vhodnými vedomosťami a prostriedkami, ktoré jedinec ako osoba nemôže v danom type spoločnosti sám vlastniť. Naopak ako súčasť komunity môže k tomuto systému prispievať a dať k dispozícii svoje vedenie a prostriedky.

S nástupom industrializácie, ktorá vedie k odlúčeniu od tradičnej komunity, prichádza jedinec o pomoc a podporu, ktorú mu toto zoskupenie zabezpečovalo. „*Hlavne prvá polovica 19. Storočia bola obdobím, kedy v dôsledku industrializácie rýchlo postupoval rozklad mechanizmov primárnej solidarity, bez toho, aby na jej mieste stačili vyrásť nové mechanizmy sociálneho zabezpečenia. Výsledkom boli veľké masy vykorenených existencií, výrazný nárast anómie a prudké výbuchy sociálneho napätia.*“ [Keller 2006; 91]

Na radu prichádza to, čo Keller pomenováva „*sekundárna solidarita*“, ktorej „*prvými izolovanými prejavmi boli okrem almužien a cirkevnej charity špitály a sirotince.*“ [Keller 2006; 91]

Od konca 19. storočia sa táto sekundárna solidarita kryštalizuje do neskoršej podoby sociálneho štátu, ktorý má za úlohu prinavrátiť jedincovi pocit bezpečia „*pomocou umelo budovaného systému poistenia, ktorý je vystavený na ose zamestnaneckého pomeru.*“ [Keller 2006; 91]

⁸ Pocit spolupatričnosti „*je vnímanie podobnosti s ostatnými, uvedomovanie si vzájomnej závislosti na ostatných, vôľa udržať túto závislosť tým, že dávame, alebo robíme pre ostatných to, čo od nich očakávame a pocit že jedinec je súčasťou väčšej spoľahlivej a stabilnej štruktúry.*“ [Sarason 1975; 157]

Sociálny štát je však už veľmi neosobný a svoju pomoc nezameriava na konkrétneho jedinca, ale na celok, prípadne skupiny so zvláštnymi potrebami. Znamená to, že aj ak by disponoval všetkými prostriedkami pomoci, podobne ako tradičná komunita, je možné, že jedinec by k ním nemal prístup. Z tohto uhlu pohľadu je tradičná komunita neprekonateľná, pretože tým, že je sebestačná, disponuje všetkými prostriedkami pomoci a tým, že je ohraničená, patrí do nej iba vymedzený počet jedincov o ktorých má možnosť a záujem starať sa individuálne.

Moderná komunita na rozdiel od komunity tradičnej i od sociálneho štátu má prostriedky pomoci veľmi obmedzené. Disponuje napríklad informáciami o zdrojoch pomoci. To znamená, že vie odkázať jedinca na osobu, či inštitúciu, ktorá dokáže jedincov problém riešiť profesionálnym spôsobom.

Medzi jej členmi často vzniká aj skupinová súdržnosť, ktorá je mimo iné založená aj na pomoci, avšak pomoc jedinca jedincovi nemôže byť natoľko rozsiahla ako pomoc tradičnej komunity, či sociálneho štátu.

Tradičná komunita teda disponuje rozsiahlejšími vlastnými zdrojmi pomoci, ako komunita moderná, ktorej vlastné zdroje sú výrazne obmedzené a využíva preto skôr zdroje externé. Na druhej strane, na základe toho nie je možné hodnotiť kvalitu poskytnutej pomoci, ktorá môže byť v oboch prípadoch v dôsledku podobná.

2.1.3. Dôvera

*„Ak členovia skupiny začnú očakávať, že sa ostatní budú správať spoľahlivo a čestne, tak si začnú navzájom **dôverovať**. Dôvera je ako mazivo, ktoré zlepšuje účinnosť chodu každej skupiny, alebo organizácie.“* [Fukuyama 2005; 28]

Na dôveru má veľký vplyv pôsobenie autority⁹, zákonov a určitých nepísaných sociálnych pravidiel, ktorých plnenie spoločnosť od jedinca vyžaduje. Čím je autorita prísnejšia a čím viac zákony a normy riadia život jedinca, tým je pravdepodobnejšie, že sa jedinci budú chovať tak, ako sa od nich očakáva a bude preto možné im aj viac dôverovať [Fukuyama 2006; 111].

⁹ Viac k autorite viď nasledujúcu kapitolu.

„Dôvera je kľúčovým vedľajším produktom sociálnych noriem spolupráce, ktoré vytvárajú sociálny kapitál¹⁰. Ak sa možno spoliehať na to, že ľudia dodržiavajú záväzky, rešpektujú normy vzájomnosti a vyhýbajú sa oportunistickému správaniu, potom sa budú skupiny utvárať ľahšie a tie, čo sa utvoria, budú schopné účinnejšie dosahovať spoločné ciele.“ [Fukuyama 2006; 64]

Ako uvádzam v pasáži „Autorita a normy“, v tradičnej spoločnosti funguje ako hlavná autorita náboženstvo a následne potom zdieľané sociálne normy a tradície. Všetky sú rigidné a zasahujú do mnohých oblastí života jedinca. Takéto pôsobenie moci na jedinca, vytvára zo spoločnosti masu homogénnych indivíduí, pretože možnosť individualizmu je minimálna (ako sme už spomínali v predošlej kapitole) [Durkheim 2004]. Dôvera má preto v tejto spoločnosti úrodnú pôdu.

Inak tomu je v spoločnosti modernej. Jedinca má veľa priestoru pre individuálne jednanie, ktoré je kontrolované „z vonku“ iba do tej miery, aby ním nepoškodzoval iného jedinca, alebo spoločnosť. Predpovedať činy druhých ľudí sa preto stáva stále ťažšie a tým je aj problematickejšie druhým dôverovať.

Na druhej strane Fukuyama uvádza, že napriek faktu, že dôvera v spoločnosti klesá, sa zistilo, že pokles dôvery neodradzuje ľudí od členstva v komunitách. Členstvom a spoluprácou jedinca potom vytvárajú sociálny kapitál a zvyšujú tak predpoklady pre vznik dôvery. [Fukuyama 2006; 64]

Dá sa teda povedať, že napriek individualizmu v modernej spoločnosti sa môžu aj tradičné aj moderné komunity tešiť určitému rozsahu dôvery, ktorá existuje medzi ich členmi.

2.1.4. Zhrnutie charakteristiky komunity z pohľadu jedinca

S premenou komunity na modernú sa menia aj požiadavky jedinca na túto inštitúciu. Napriek tomu sa však zdá, že ide iba o modifikáciu pôvodných požiadaviek, prípadne o doplnenie nových, ktoré na komunitu kladú ľudia modernej spoločnosti. Je ňou napríklad potreba inklúzie. I keď môže tento požiadavok nárokovat' i člen tradičnej komunity, šlo by skôr o požiadavok vedľajší, marginálny.

¹⁰ Putnam označuje sociálny kapitál ako „vlastnosti sociálnej organizácie ako sú siete, normy a sociálna dôvera, ktoré umožňujú koordináciu a kooperáciu pre vzájomný prospech.“ [Putnam 1995; 66]

S inklúziou je úzko spojený pocit bezpečia, ktorý je jedincovi prístupný v rámci komunity ako tradičnej, tak aj modernej.

Dôvera a pomoc naopak zase sami vyplývajú z podstaty tradičnej spoločnosti, nie je v nej nutné o nich žiadať, sú automatické v plnom rozsahu. V modernej komunite nedochádza k ich úplnému vytrateniu, ale významne sa oproti svojej pôvodnej podobe redukovujú. Predpoklad dôvery je už závislý na jedincovi a jeho ochote jednať na základe zákonov a nepísaných morálnych pravidiel, ktoré v dnešnej spoločnosti už nie sú vyžadované pod hrozbou tak vysokej sankcie ako v minulosti.

Pomoc sa zase bežne redukuje na formu „Zlatých stránok“, ktoré komunita predstavuje pre svojho člena a na parciálne vedomosti, ktoré môže jedincovi poskytnúť iný člen. Napriek tomu sú pomoc a dôvera stále dôležitými vlastnosťami, ktoré jedinec v komunite vyhľadáva.

Pre ďalšie potreby práce teda budeme využívať všetky zmienené vlastnosti (inklúzia, bezpečie, dôvera, pomoc) ako pre komunitu dôležité.

2.2. Komunita z pohľadu komunity

Táto kapitola sa bude zaoberať tým, čo je dôležité pre komunitu ako skupinu, aby mohla existovať. Ak by sme o komunite uvažovali iba z pohľadu jedinca, uniklo by nám množstvo faktorov, ktoré umožňujú funkciu a prežitie tejto inštitúcie, pretože na úrovni jednotlivca sa niektoré (napr. autorita a sebestačnosť) zdajú byť irelevantné.

Vlastnosti, ktoré budú v „Komunite z pohľadu komunity“ analyzované, sú „členovia“, ktorí tvoria najzákladnejší predpoklad existencie komunity. „Vymedzenie sa od okolia“, ktoré členov odlišuje od iných ľudí a tým dáva priestor pre pochopenie podoby tohto sociálneho útvaru. „Sebestačnosť“ potom definuje, akú proporciu potrieb a činností jedinca dokáže vymedzená komunita pokryť. „Autorita a normy“ určujú jednanie jedinca, alebo v modernej komunite definujú hranice možného jednania člena. „Solidarita a súdržnosť“ sú najmä v tradičnej spoločnosti úzko prepojené s normami a autoritou.

2.2.1. Členovia

Ľudia tradičnej spoločnosti sa vyznačujú veľkou homogenitou v rámci komunity a značnou heterogenitou medzi členmi rôznych komunit, národností, či štátov. [Durkheim 2004]

Tento stav vyplýva z charakteru spoločnosti a v nej utvorených komunit. S odkazom na kapitolu o slobode a individualizácii môžeme poukázať na to, že práve nízka individualizácia a vysoký stupeň kontroly jedincovho jednania je jeho príčinou.

V modernej spoločnosti sa jedinci individualizáciou diferencujú, čím pôvodná komunitná homogenita mizne. Avšak ak sa pozrieme na spoločnosť globálnu¹¹ (momentálne je tento jav najevidentnejší na populácií Európy a Severnej Ameriky), občania rôznych štátov sú si navzájom stále podobnejší. [Durkheim 2004]

Ak sa však vrátime na úroveň komunity, jej heterogenita z Durkheimovho pohľadu plynie z delby práce. Aby bolo možné vytvoriť fungujúci celok (komunitu), je v dnešnej spoločnosti nutné, aby jedinci v rámci neho, mali rozdelené úlohy, ktoré v konečnom súčte zaisťujú všetky životné funkcie tohto celku.

Jedinec sa teda diferencuje vzhľadom ku každému svojmu členstvu podľa závislosti od rolí, ktoré v daných zoskupeniach zastáva.

V tradičných komunitách sú teda jednotliví členovia homogénneho typu a až neskôr sa vyčleňuje prvý individuálny typ vodcu skupiny, ktorý sa vyznačuje autoritou a mocou nad ostatnými. Na rozdiel od tejto podoby sú v modernej komunite jedinci často odlišní a naopak sa postava vodcu neodlišuje od ostatku komunity tak výrazne ako v tradičnej spoločnosti. Takže napriek zvyšujúcej sa horizontálnej heterogenite, moderná komunita speje k znižujúcej sa vertikálnej heterogenite.

Určiť konkrétnu podobu človeka, ktorý je členom komunity, alebo k tomu má predpoklady je nemožné, pretože tieto predpoklady má prakticky každý (každý má možnosť zapojiť sa do určitého typu komunity). Vymedzenie vlastnosti člena, ktoré by ostávali nemenné v tradičnej a modernej komunite taktiež nie je možné. Vidíme, že v tradičnej komunite je charakteristikou vysoká podobnosť, v modernej zase vysoká rozdielnosť.

¹¹ Globálna spoločnosť tak ako ju v roku 1983 vnímal Durkheim.

Indikátor komunity „členovia“ preto ďalej nebudeme považovať za jednu z kardinálnych vlastností komunity¹².

2.2.2. Vymedzenie sa od okolia

V zásade sa obaja autori¹³ zhodnú na tom, že pre tradičnú komunitu je charakteristické, že sa hranične vymedzuje od svojho okolia. Durkheim tomuto javu dáva názov „kolektívny typ“ [Durkheim 2004; 120], pre ktorý je dôležité tým evidentnejšie rozdelenie na „my“ a „tí druhí“, čím je spoločnosť „nižšieho“ druhu (tradičnejšia). Uvedené rozdelenie umožňuje silnú kohéziu v rámci skupiny a tým dosiahnutie „tichého porozumenia“¹⁴, či „kolektívneho vedomia“¹⁵. To je vo vnútri skupiny udržiavané tak, že všetko odlišné „z vonku“ je brané ako cudzie a nebezpečné a komunita sa voči tomu bráni silným opevnením z vlastného náboženstva, tradícií a zvykov, od ktorých nehodlá upustiť.

V modernej komunite sa dané vymedzenie stáva stále menej naliehavé. Jediniec má možnosť participovať na niekoľkých komunitách zároveň, pretože ani jedna z nich už nepokrýva celý jeho život a všetky jeho činnosti. Týmto sa prenášajú vplyvy medzi komunitami a spôsobujú zvyšovanie ich podobnosti, pričom jednotliví členovia sa svojou participáciou na rôznych ďalších komunitách stávajú stále viac heterogénni voči členom určitej komunity.

„Rovnakosť mizne, keď sa komunikácia medzi jej členmi a vonkajším svetom stane intenzívnejšou a získa väčšiu vážnosť ako vzájomná výmena názorov medzi členmi.“
[Bauman 2006; 15]

Komunita teda postupne stráca jasné hranice, ktoré určujú právo na členstvo. Prístup sa stáva voľnejším pre tých, ktorí majú záujem na nej participovať.

¹² Tým však nepopierame fakt, že členovia sú pre komunitu základným prvkom existencie. Chceme len povedať, že ich nie je možné odlišiť od iných členov spoločnosti (mimo fakt, že sú členmi komunity) a to, že neexistuje spojitosť medzi podobou členov v tradičnej a modernej komunite.

¹³ [Durkheim 2004], [Tönnies 1963]

¹⁴ Tönniesov pojem (viď. [Tönnies 1963; 47])

¹⁵ Durkheimov pojem (viď. [Keller 2007; 210])

2.2.3. Sebestačnosť

Premenu sebestačnosti komunity som rozobrala už v predošlej časti kapitoly v súvislosti s „pomocou“. Pripomeniem, že tradičná komunita sa vyznačovala vysokou sebestačnosťou. Bola schopná zaobstarať svojho člena počas celého jeho života, k čomu používala prevažne svoje vlastné zdroje. [Bauman 2006; 14]

Moderná komunita funguje skôr na báze sprostredkovávania služieb členom komunity, vlastné zdroje na zabezpečenie potrieb jedinca má výrazne obmedzené.

Existencia komunity ako autonómneho aktéra je prakticky nemožná. Prichádzame k záveru, že sebestačnosť nie je vlastnosťou modernej komunity a môžeme ju z všeobecnej definície komunity vylúčiť.

2.2.4. Autorita a normy

Práve zlyhanie autority, ktoré nastalo na počiatku 19. storočia a o ktorom som hovorila už v úvode, bolo jedným z podnetov pre vznik sociológie. Mnohí autori, počnúc samotným Augustom Comteom, sa snažili vytvoriť alternatívne riešenie tohto stavu, ktorým by nevzdelané masy bolo možné usmerniť pomocou nových „*kontrolných mechanizmov*“, ktoré by nebolo možné spochybniť podobne ako vieru, či „*metafyzické omyly*“, ktoré riadili spoločnosť tradičnú. Nové mechanizmy kontroly by totiž boli založené na „*systéme vedenia*“ [Keller, 1997: 9, 12].

Vieme už, že tradičná spoločnosť bola riadená náboženstvom, tradíciami a morálnymi hodnotami. Ako sa dozvedáme z textu Tönniesa, v *Gemeinschaft* existoval spoločný kontrolný mechanizmus zdieľaný všetkými jej členmi, ktorý Tönnies nazýva „*tichý súhlas*“. Tichý súhlas je nutné chápať ako tmeliaci prostriedok, ktorý je silnejší ako rozdiely medzi jedincami danej komunity. Toto spojivo garantuje, že porozumenie bude vše objímajúce, nebude vyžadovať ďalšie otázky smerované k členom komunity a bude predchádzať „*všetkým zhodám i nezhodám*“ [Bauman, 2006: 13].

I v diele Durkheima nachádzame obdobný prvok. Je ním „*kolektívne vedomie*“, ktoré je u jednotlivca prítomné súčasne s „*vedomím individuálnym*“. Ako napovedajú názvy, kolektívne vedomie je vedomím spoločnosti, v ktorej jedinec žije a je na tomto konkrétnom jednotlivcovi nezávislé. Je závislé na danej spoločnosti. Keď sa jedinec

riadi kolektívnym vedomím, nasleduje ciele spoločnosti, nie svoje vlastné. Individuálne vedomie je závislé na jedincovi a vedie ho k cieľom čisto osobným. V tradičnej spoločnosti je podľa Durkheima individuálne vedomie prakticky celé prekryté vedomím kolektívnym [Durkheim 2004: 75, 95, 114]¹⁶.

Z Tönniesovho pohľadu v tradičných komunitách spravidla existuje určitá osoba, alebo malá skupinka oplývajúca autoritou nad komunitou. Autorita môže byť troch typov: 1) odvodená od veku, 2) založená na sile, alebo na 3) vedení. Roľou tejto autority nie je prinášať prospech iba sebe, ale celému celku. Členmi komunity je preto daná autorita prijímaná pozitívne. [Keller, 2007: 163]

S vyššie uvedenou koncepciou by pri tradičnej spoločnosti Durkheim úplne nesúhlasil. On je presvedčený, že komunita v tradičnej spoločnosti stačí spomínané kolektívne vedomie, tradície a náboženstvo, ktoré budú tvoriť dostatočný kontrolný systém nad spoločnosťou a dohľad nad jeho vykonávaním bude držať sama spoločnosť. Akonáhle sa vyčlení individuum, alebo malá skupina s mocou nad ostatnými členmi komunity, ide o počiatok individualizácie a deľby práce, ktorá ďalej vedie k modernej spoločnosti [Durkheim 2004: 166]

„V spoločnostiach, kde je táto (mechanická) solidarita veľmi rozvinutá, jednotlivec už nepatrí sám sebe, [...] je doslova vecou, ktorou disponuje spoločnosť“. [Durkheim 2004: 115]

Čo sa týka komunity modernej, Durkheim uvádza, že aj autorita sa stáva predmetom deľby práce. Neexistuje už jediná autorita v podobe náboženstva, autority sa delia na menšie časti, ktoré odpovedajú deľbe práce a zvrchovaná autorita (autorita nad celkom) už nemá taký rozsah. Podobne aj podiel moci, ktorý má autorita v modernej spoločnosti nad človekom je významne menší ako v tradičnej spoločnosti, kde riadila prakticky celý jeho život. [Durkheim 2004]

¹⁶ „Súbor toho, čo spolu pociťuje a čomu verí priemer členov jednej spoločnosti, tvorí determinovaný systém, ktorý má svoj vlastný život; môžeme ho nazvať kolektívne či spoločné vedomie. Jeho podloží dozaista nie je jediný orgán; je rozptýlené v celej spoločnosti [...]. Je [...] nezávislé na zvláštnych podmienkach, do ktorých sú zasadení jedinci, ktorí pomíjajú, zatiaľ čo kolektívne vedomie ostáva. Je rovnaké na severe a na juhu, vo veľkých mestách, rovnako ako v malých obciach a tiež v rôznych profesiách. Nemení sa v každej generácii, naopak jednotlivé generácie spojuje. Je preto niečím celkom iným než jednotlivé vedomia, i keď sa realizuje iba v jedincoch.“ [Durkheim 2004: 75]

2.2.5. Solidarita a súdržnosť

Problematiku solidarity vo svojej práci podrobne popisuje Durkheim [2004]. V oboch typoch spoločnosti popisuje jednu formu solidarity, ktorá je pre danú spoločnosť typická.

Prvou formou je „mechanická solidarita“, ktorá spočíva na homogenite členov tradičných komunít. S odvolaním na pasáž „sloboda a individualizmus“ pripomeniem, že jedinci tradičnej spoločnosti sú v mnohých oblastiach svojho jednania riadení náboženstvom, tradíciami a normami komunity. Pre individuálny spôsob jednania a riešenia určitých situácií nie je ponechaný veľký priestor a tak je veľká časť ich jednania zautomatizovaná (alebo inak povedané, mechanická). Z toho vyplýva, že to, akým spôsobom prispievajú svojou participáciou komunite je prakticky pevne určené autoritou náboženstva a spoločenskými pravidlami, ktoré sú pre všetkých členov totožné. Mechanickosť solidarity je teda v tom, že: 1) nie je spontánna, či závislá na jednotlivcovi, ale je riadená vyššou mocou (náboženstvo, normy), 2) všetci členovia na nej participujú rovnakým dielom.

Druhou formou je „organická solidarita“, ktorá vyplýva z deľby práce. Durkheim prirovnáva spoločnosť (môžeme v našom prípade vzťahnúť na komunitu) k organizmu a jej jednotlivé časti k orgánom, z ktorých každý plní určitú funkciu, aby sa zabezpečila možnosť existencie daného organizmu. Jednotlivcovi (v prípade väčšej spoločnosti i skupine) je vyhradená iba určitá parciálna úloha, ktorou prispieva do celku a umožňuje tak jeho existenciu. Na to, aby bol jednotlivec ochotný podieľať sa uvedeným spôsobom na spoločnosti, musí byť schopný veriť ostatným, ktorí sa podieľajú na inej parciálnej úlohe, že ju naozaj zabezpečia a že funkcia spoločnosti kvôli nim nezlyhá. Organická solidarita znamená prijatie zodpovednosti za svoju roľu v spoločnosti a dôvera v ostatných, že sa zodpovedne chopia svojich rolí.

Durkheim popiera, že by individualizmus spôsoboval oslabenie, alebo vymiznutie väzieb medzi členmi komunity. Silu súdržnosti vidí práve v spoločnej závislosti členov, ktorá je podľa neho pevnejšia ako v tradičnej spoločnosti. [Durkheim 2004]

Bauman hľadá na solidaritu a s ňou spojenú súdržnosť v modernej komunite trochu odlišne. Z pohľadu jedinca ako samostatného nezávislého individua. Nevenuje sa tomu, akú roľu hrá človek v rámci celku, ale venuje sa tomu, čo predstavuje celok pre

človeka. To znamená, že nevymedzuje dôležitosť role jednotlivca v mechanizme, ktorý umožňuje funkciu celku. Naopak, popisuje jeho schopnosť osamostatniť sa pomocou individualizácie, stať sa sebestačným a byť na ostatných nezávislý, čo však v konečnom dôsledku nie je možné. Nie kvôli zdrojom, pretože sú zabezpečené, ale kvôli potrebe pocitu spolunáležitosti, ktorá je silnejšia ako pocit hrdosti zo samostatnosti. Je to tým, že človek je tvor spoločenský¹⁷, sám sa cíti neistý a ohrozený a k spokojnému životu potrebuje spoločnosť druhých. Solidaritu v tomto prípade nepredstavuje altruistická potreba pomáhať, ale utilitárny záujem jednotlivca byť súčasťou skupiny, od ktorej, výmenou za časť slobody, získa pocit istoty a bezpečia. [Bauman 2006; 49-51]

Pri vyššie uvedenej podobe solidarity nie je možné, že by súdržnosť medzi členmi komunity a putá jedinca k nej boli príliš silné. Bauman píše: Komunita sa musí „dať rozobrať tak rýchlo ako sa dá zložiť. [...] Nesmie nikdy vydržať dlhšie ako „len do odvolania“ a „pokiaľ spokojnosť trvá“. O jej vzniku a zániku musia rozhodovať rozhodnutia tých, ktorí ju vytvoria – a svojimi rozhodnutiami jej dávajú, alebo odnímajú vernosť. Vyhlásenie vernosti v žiadnom prípade nie je neodvolateľné: puto, ktoré rozhodnutia vytvárajú nesmie byť na obťaž a nesmie vopred vylúčiť nasledujúce odlišné rozhodnutia. Hľadanie putu nesmie zaväzovať tých, ktorí ho nájdu. Aby sme použili Webrovu známu metaforu, hľadá sa ľahký závoj, nie oceľová klietka.“ [Bauman 2006; 52-53]

Na podobe solidarity a súdržnosti tradičnej komunity sa autori zhodujú. Solidarita je vynútená podmienkami (autoritou), súdržnosť je automatická a pevná, pretože jedinec je na celku závislý.

Solidarita a súdržnosť v modernej podobe nie sú úplne jednoznačné, výraznú úlohu hrá individualizácia a snaha jedinca dosiahnuť svoje osobné ciele bez ohľadu na skupinu. Z tohto dôvodu sa prikloním k cynickejšiemu pohľadu na solidaritu a súdržnosť v modernej komunite ako ich vidíme u Baumana [2006], než ako ich predstavuje Durkheim [2004].

¹⁷ Aristoteles

2.2.6. Zhrnutie charakteristiky komunity z pohľadu komunity

Vlastnosti, ktoré ostávajú platné a zmysluplné pre definíciu komunity z pohľadu komunity sú „vymedzenie sa od okolia“, i keď sú hranice deliace komunitu od okolného sveta omnoho priístupnejšie a neurčitejšie než aké boli v tradičnej komunite. „Autorita a normy“, ktoré napriek ich kontrolnej, skôr než riadiacej funkcii (akú mali v tradičnej komunite), ostávajú pre komunitu základným predpokladom funkčnej štruktúry a majú kladný dopad na dôveru medzi členmi. Poslednou vlastnosťou, ktorú je nutné začleniť do charakteristiky komunity je „solidarita a súdržnosť“, ktorá je úzko spätá s inklúziou a pocitom bezpečia.

Vlastnosťami určenými ako nevhodné pre definíciu komunity sú „členovia“, pretože členstvo nie je možné uchopiť z jeho samostatnej existencie, je súborom ostatných vlastností (vybraných ako významných pre komunitu), ktoré na jedinca pôsobia. Člena nie je možné bez použitia týchto vlastností odlíšiť od nečlena. Analýza členov tým stráca význam. Ďalšou vylúčenou vlastnosťou je „sebestačnosť“ a to z toho dôvodu, že táto vlastnosť komunity nebola schopná pretrvať prechod od tradičnej k modernej komunite. Moderná komunita nie je sebestačná. Ak teda prijmem predpoklad, že moderná komunita existuje, potom sebestačnosť nie je nutnou vlastnosťou komunity.

2.3. Vlastnosti komunity

Na tomto mieste uvediem vlastnosti, ktoré sa preukázali ako významné pre identifikáciu významu pojmu komunita. Na základe týchto vlastností budem následne analyzovať fyzickú komunitu, pre ktorú by mali byť platné a virtuálne sociálne združenie, u ktorého by sa na ich základe dalo rozhodnúť, či ide o komunitu, alebo nie.

Fundamentálne vlastnosti komunity podľa predchádzajúcej analýzy sú: *inklúzia a bezpečie, dôvera, pomoc, vymedzenie sa od okolia, autorita a normy, solidarita a súdržnosť*.

3. Fyzické komunity¹⁸ v reálnej rovine

Fyzickou komunitou rozumieme komunitu nachádzajúcu sa v reálnom priestore, prebiehajúcu v reálnom čase, v rámci ktorej sú jednotliví členovia vo F2F kontakte. Komunitu pre potreby tejto práce delíme na základe zamerania¹⁹ na komunitu občiansku, komunitu terapeutickú, komunitu výcvikovú a komunitu spirituálnu. Komunita občianska je skupina osôb zdieľajúcich spoločný priestor pre výkon každodenných aktivít. Komunita výcviková je zameraná na sebaopoznávanie a nácvik určitých schopností. Komunita terapeutická je súčasťou určitej liečebnej inštitúcie a umožňuje komunikáciu medzi všetkými členmi. Spirituálna komunita je spoločenstvo ľudí snažiacich sa o spirituálny rozvoj. [Matoušek 2003; 254]

3.1. Občianska komunita

3.1.1. Materské centrum

Materské centrum je občianskou komunitou, ktorá môže občas hraničiť s komunitou terapeutickou. Avšak absencia školeného terapeuta a predpoklad, že väčšina členiek je vyrovnaná (či sa členstvom postupne vyrovná) so svojou situáciou v nožnej izolácii, ukotvuje materské centrá v priestore občianskych komunit.

Prvé materské centrum založila v roku 1981 v Nemecku Hildegard Schooss, centrum začal neskôr podporovať Deuche Jugend Institut, ktorý v jednom zo svojich výskumov dokázal izoláciu mladých rodín²⁰.

Prvé materské centrum v Českej Republike bolo založené v rámci organizácie YMCA Praha a jednou z jeho zakladateľiek je Rut Kolínská.

¹⁸ Pre potreby práce som zvažovala užitie pojmov „reálne“ (pre F2F, tj. tvárou v tvár) a „virtuálne“ (pre online) komunity, avšak aj „virtuálne“ komunity sú komunity reálne v tom rozsahu, že účastníci veria, že sú reálne. [zrov. Rheingold 1993] Prikláňam sa teda k pomenovaniu „fyzické komunity“ pre komunity typu F2F. Pre ďalšie pohľady na delenie na „virtuálnu“ a „reálnu“ komunitu vid' [Wall, Williams 2007]

¹⁹ Komunitu je možné deliť aj na základe iných požiadaviek, ako napríklad veľkosť (veľké a malé), geografické umiestnenie (mestské a vidiecke) a podobne, avšak uvedené delenia nie sú pre túto prácu relevantné.

²⁰ [Doležalová 2002]

Materské centrum je podľa nej klub určený matkám s deťmi a hlavne tým na materskej dovolenke, ktorá môže spôsobovať izoláciu a sekundárne aj pocit menejcennosti. Pocit izolácie v materstve môže viesť k nežiaducim dopadom ako sú alkoholizmus, drogová závislosť, či problémy v partnerských a rodinných vzťahoch. Pocit menejcennosti je spôsobený faktom, že mamička nie je pracovne činná, alebo iba minimálne a má obdobné dopady ako pocit izolácie.

Materské centrum umožňuje mamičkám pomôcť sebe a iným členkám v podobnej situácii a dáva priestor na hľadanie priateľov.

"V centre vzniká spoločenstvo, v ktorom si môžu vzájomne pomôcť. Dôležité sú aj úplne plytké rozhovory. Možnosť dať si kávu, alebo čaj a zapojiť sa do hovoru o úplne obyčajných veciach: že ten môj tiež občas hodí nejaké jedlo z okna, nič doma nerobí...".²¹

4. Internetové komunity

Na internete nachádzame niekoľko typov usporiadaní, ktoré by mohli aspirovať na označenie „komunita“. Líšia sa napríklad silou sociálnych väzieb (chat má veľmi slabé, uzatvorené diskusné fórum zase značne vysoké), tým, či diskusia prebieha v reálnom čase, koľko majú stálych aktívnych členov a ako sú členovia prepojení, a pod. Patria sem už zmienené chaty, otvorené a uzatvorené diskusné fóra, blogy, social network sites (napr. Facebook) a pod. Náplňou mojej práce nie je definovanie a analyzovanie každého z typov. Pre účel práce som, z dôvodu najväčšej podobnosti s fyzickou komunitou, vybrala uzatvorené diskusné fórum.

4.1. Uzatvorené internetové diskusné fórum

Uzatvorené diskusné fórum je štruktúrovaný diskusný server, na ktorý je nutné sa registrovať, aby bolo možné čítať príspevky v jednotlivých diskusiách a prispievať do nich. Prevádzkovateľ serveru môže zvoliť jeden z dvoch typov možností autorizácie záujemcov. Prvým je automatická autorizácia, kedy po zaregistrovaní základných

²¹ [Doležalová 2002]

informácií o sebe, užívateľ obdrží e-mail s registračnými údajmi. Druhou možnosťou je autorizácia schvaľovaná ostatnými členmi, alebo určitou menšou skupinkou v rámci fóra, ktorá je za príjem nových ľudí zodpovedná. V druhom prípade je pravdepodobné, že určitá proporcia uchádzačov o registráciu bude odmietnutá.

Pre účely práce som sa rozhodla pre uzatvorené diskusné fórum s automatickou registráciou, pretože takáto forma je zrovnateľná s typom fyzickej komunity, ktorú som si vybrala, v nasledovných ohľadoch: a) aj vo fyzickej komunite materského centra je každá mamička, ktorá má záujem o členstvo prijatá, nemusí písať žiadne motivačné listy, či predstúpiť pred komisiu, b) obe majú viac menej ustálený počet členov (tým nemyslím konkrétne presný počet registrovaných členov, ale skôr registrovaných a aktívnych členov), c) medzi týmito členmi sa vytvárajú určité väzby. A činnosť fóra sa často krát, premiestňuje aj do fyzického priestoru (tj. stretnutie členov mimo diskusné fórum a kyberpriestor).

5. Hypotézy

1) Materské centrá, analyzované v tejto práci, majú vlastnosti komunity ako sme ich charakterizovali v kapitole „Vlastnosti komunity“. Zopakujem, že sú nimi inklúzia a bezpečie, dôvera, pomoc, vymedzenie sa od okolia, autorita a normy, solidarita a súdržnosť.

2) Skúmané diskusné fórum nemá tieto vlastnosti.

6. Praktická analýza komunity MC a virtuálneho diskusného fóra

Hneď v úvode do metodológie je nutné uviesť, že sa nejedná o výskum reprezentatívny a pokrývajúci celú problematiku. Jedná sa iba o sondu do skúmanej oblasti, ktorá by mohla odkryť prípadné možnosti ďalšieho výskumu.

Mojím cieľom je zistiť, či je možné aby internetové diskusné fórum bolo označené ako komunita a súčasťou práce preto nebude informácia o tom, na koľko

skúmané diskusné fórum komunitou je, ale iba to, či by v teoretickej rovine komunitou byť mohlo.

Pre účel validizácie platnosti charakteristík komunity, uvedených v kapitole „Vlastnosti komunity“, budem dané vlastnosti testovať aj na sociálnych útvaroch materských centier, predstavujúcich komunity. Ak by sa ukázalo, že tieto vlastnosti nie sú platné ani pre takúto fyzickú komunitu, výsledok sondy, či už potvrdzujúci, alebo vyvracajúci druhú hypotézu²² by stratil validitu.

6.1. Metoda

6.1.1. Výskumný súbor

Výskumný súbor práce predstavujú respondentky navštevujúce materské centrum Domeček (4 respondentky) a rodičovské centrum²³ Paleček (5 respondentiek) a užívateľky diskusného fóra Baby-café²⁴ (26 respondentiek). Prípadných mužov na rodičovskej dovolenke, som z výskumu vynechala pre ich nízke zastúpenie²⁵, ktoré by mohlo mať skresľujúci dopad na výsledky.

Respondentky z materských centier sú vo veku medzi 26 – 32 rokov, majú 1 alebo 2 deti²⁶, až na jeden prípad sú vydaté, jedna je slobodná. Všetky až na jednu vydatú respondentku (ktorá žije sama) žijú s partnerom. 5 z týchto žien má stredoškolské vzdelanie, 4 majú vyššie odborné, či vysokoškolské vzdelanie. Dve majú aspoň čiastočný úväzok.

V prípade internetového diskusného fóra ide o ženy vo veku od 24 po 38 rokov, ktoré dieťa buď čakajú, alebo majú 1 alebo 2 deti. Až na tri slobodné a jednu rozvedenú respondentku sú ostatné vydaté. Jedna slobodná mamička žije sama, ďalšie

²² Skúmané diskusné fórum nespĺňa požiadavky komunity.

²³ Napriek označeniu „rodičské centrum“ ide o rovnaký typ občianskeho združenia s obdobným počtom mužských členov (MC Domeček sú dvaja, v RC Paleček jeden).

²⁴ www.baby-cafe.cz

²⁵ V roku 2001 bol podiel mužov na rodičovskej dovolenke 0,77% [zdroj MPSV], v roku 2006 potom 1,35% [zdroj www.ihned.cz].

²⁶ Prípadne sú súčasne tehotné (prípady dvoch mamičiek MC Domeček a jednej z RC Paleček).

respondentky s partnerom. 15 žien má stredoškolské a 11 vyššie, či vysokoškolské vzdelanie. 17 z 26 má aspoň čiastočný pracovný úväzok.

Výskum prebehol v Prahe v priestoroch MC Domeček a RC Paleček a po internete v máji 2008.

6.1.2. Inštrument

Nástrojom analýzy bol jednak dotazník distribuovaný v papierovej a elektronickej podobe, podľa spôsobu zberu dát. Ako sekundárne materiály boli využité dokumenty, ktoré sa venujú fungovaniu centier a diskusného fóra.

Dotazníky v papierovej podobe²⁷, s veľkým podielom otvorených otázok, boli určené respondentkám materských centier. Ich pilotáž prebehla v rámci materského centra Domeček na troch respondentkách. Napriek tomu, že v pilotáži všetky mamičky odpovedali negatívne na otázku č. 10, „Existujú témata, ktorá jsou zde tabu (nemluví se o nich)? Která to jsou?“, rozhodla som sa uvedenú otázku ponechať, pretože aj jej zamietnutie má dôležitú vypovedaciu hodnotu.

V rámci materských centier bolo oslovených 9 respondentiek s prosbou o vyplnenie dotazníku, návratnosť bola 100%.

Dotazníky v elektronickej podobe²⁸ boli určené pre respondentky diskusného fóra Baby-café. Ich uverejnenie na internete a funkčnosť bola zabezpečená firmou Dotazniky.com²⁹. 70 mamičiek bolo oslovených s prosbou o vyplnenie daného dotazníku, čo pri počte respondentiek (26) značí 37% návratnosť. Dostala som päť odoziev ohľadne toho, že na počítači respondentiek je dotazník nefunkčný (dôvodom bolo odlišné bezpečnostné nastavenie internetu), požiadala som ich, aby v prípade možnosti vyplnili dotazník z iného počítača.

Dokumentmi využitými pre analýzu fyzických komunit boli zoznamy udalostí a akcií³⁰, ktoré v rámci centier prebehli a tých ktoré sú plánované, prevádzkový

²⁷ Vid' príloha č.3.

²⁸ Vid' príloha č. 2

²⁹ www.dotazniky.com

³⁰ Vid' príloha č. 3

poriadok MC Domeček³¹ a štatistiky počtu registrovaných členov a návštevnosti oboch centier.

Dokumentmi využitými z virtuálneho diskusného fóra Baby-café boli: poriadok diskusného fóra a publikácie príspevkov³², štruktúra vedenia diskusného fóra, archív diskusných príspevkov a štatistiky počtu registrovaných členov a návštevnosti.

6.1.3. Metódy analýzy

Metódou mojej analýzy je kombinácia dvoch metód kvalitatívneho výskumu. Konkrétne metóda porovnávania so zvolenou konfiguráciou hodnôt a metóda porovnávania prípadov. [Hendl 2005; 235-236]

Konfigurácia hodnôt pre porovnanie vyplýva z teoretickej časti práce, kde som charakterizovala komunitu ako súbor vlastností, pretrvávajúcich počas premeny komunity z tradičnej na modernú. Dané vlastnosti tvoria konfiguráciu hodnôt, ktorá je vzorom podoby komunity, využitým pri následnej analýze dát. Táto časť analýzy je dôležitá pre potvrdenie predpokladu, že konfigurácia hodnôt zistená z teoretickej analýzy komunity je platná pre fyzickú komunitu, ktorá v rámci tejto práce predstavuje vzorovú komunitu. S ňou sa bude zrovnávať komunita virtuálna (o ktorej nevieme či komunitou je).

Metóda porovnania prípadov spočíva v porovnaní získaných dát z materských centier a diskusného fóra, aby sme mohli zistiť, či aj diskusné fórum má rovnakú konfiguráciu hodnôt ako vzorová fyzická komunita, teda či je aj diskusné fórum komunitou.

Metódy nie sú od seba v rámci analýzy oddelené, ale navzájom sa prelínajú pri analýze jednotlivých charakteristík komunity.

³¹ Vid' príloha č. 4

³² Vid' príloha č. 5

6.2. Výsledky analýzy

Pre účel kvalitatívnej analýzy som použila skúmané charakteristiky komunity z kapitol 3 a 4 ako hlavné kategórie. Sú nimi teda: *inklúzia a bezpečie, dôvera, pomoc, vymedzenie sa od okolia, autorita a normy, solidarita a súdržnosť*.

Analýza je formulovaná ako kompilácia zistení z oboch typov zdrojov (dotazníkov i dokumentov), pretože pohľad na problematiku spolu pokrývajú zo širšieho uhlu a ich delenie by nemalo zmysel.

Kategórie sú radené za sebou podľa tematickej súvislosti. Analýzu otvára „vymedzenie sa od okolia“, fyzicky definujúce priestor a hranice komunity. Nasleduje „Autorita a normy“, určujúca štruktúru v rámci daného priestoru. „Dôvera“, ktorá je na autorite čiastočne závislá, „solidarita a súdržnosť“ rozvíjajúca normy a dôveru, „pomoc“, ktorá je inštrumentom solidarity a súdržnosti. Na záver uvádzam „inklúziu a bezpečie“, ktorá je jedincovou potrebou, ktorú môže naplniť spojenie predošlých faktorov.

6.2.1. Vymedzenie sa od okolia

Ak sa pozrieme na prvotnú motiváciu participácie na vybranej skupine, vidíme značný rozdiel medzi materskými centrami a diskusným fórom, ktorý je daný práve fyzickou podobou daných organizácií. Mamičky navštevujúce reálnu komunitu v siedmich z deväť prípadov uviedli, že ich motivovala potreba nájsť svojmu dieťaťu vhodný detský kolektív³³, mamičky z diskusného fóra naopak prevažne uviedli ako prvotnú motiváciu hľadanie informácií a rozptýlenia vo voľnom čase.

V reálnom materskom centre samotné dieťa nie je iba predmetom (diskusie a záujmu), ale stáva sa aj aktérom. Nie je bežné aby mamička navštívila centrum bez dieťaťa, čo vytvára určité neviditeľné, avšak pevné hranice medzi „MY“, tí s deťmi a „ONI“, tí bez detí. V materskom centre sa teda nestretáme ani s tehotnou ženou, ktorá čaká prvé dieťa. Už vôbec nie s človekom, čo má deti rád, avšak sám je bezdetný. Na takýchto ľudí by sa pravdepodobne pozeralo s veľkou nedôverou a existuje pravdepodobnosť, že by komunitou v prvom rade vôbec neboli prijatí i napriek tomu, že

³³ Podobne aj v prípade mamičiek z internetu, ktoré odpovedali, že navštevujú aj reálne materské centrá (5 respondentiek), 5 uviedlo, že centrum navštevuje kvôli aktivite pre dieťa.

„bežný“ typ člena (žena, prípadne muž s dieťaťom) má vstup prakticky bez obmedzení otvorený.

Naopak návštevník diskusného fóra o deťoch, nepotrebuje dieťa ako vstupenku, pretože vstup je voľný.

Hranice na internetovom diskusnom fóre sa zdajú byť iba naznačené a ľahko prekročiteľné, je jednoduché nájsť tu ako tehotné ženy čakajúce prvé dieťa (tri z mojich 26 respondentiek), tak aj ľudí, ktorých téma detí zaujíma, ale sami dieťa z rôznych dôvodov nemajú³⁴. Ak majú títo záujem o participáciu, sú vrelo prijatí a dôvera v nich sa odvíja od príspevkov, skôr ako od ich rodinného stavu.

Stretávame sa teda prvýkrát s vymedzením komunity voči svojmu okoliu a vidíme, že čo sa týka fyzickej komunity, je toto vymedzenie nepísané, avšak veľmi silné a dá sa vytušiť už intuitívne. Avšak v prípade komunity virtuálnej sú hranice možno naznačené avšak veľmi chabé a ľudia „z vnútra“, nebránia tým „cudzím“ (jedincom bez detí) aby sa na ich komunite podieľali.

6.2.2. Autorita a normy

Z analýzy dotazníkov a prístupných dokumentov z materských centier a diskusného fóra je zrejmé, že autorita je rozdelená na niekoľko úrovní. Najvyššie stojí koordinátorka (v našom prípade sú súčasne aj zakladateľkami, či spoluzakladateľkami materského centra, či diskusného fóra). Jej funkcia je obmedzená na zastupovanie skupiny v jednaní s inými externými aktérmi, na koordináciu a dohľad nad činnosťami skupiny a na riešenie závažných problémov, ktoré sa môžu v priebehu existencie skupiny objaviť.

Druhé miesto v pyramíde autorít zastáva skupinka „aktívnych mamičiek“ (v prípade diskusného fóra prispievateľiek), ktoré sú zodpovedné za plánovanie parciálnych činností skupiny a v prípade diskusného fóra, za konkrétne sekcie (online denníčky, fotoalbumy, ...), alebo oblasti (napríklad jedna je zodpovedná za príspevky publikované anonymne pod nickom „Inkognito“ – aby sa iní mohli poradiť ako funkcia funguje a aby nebola používaná nevhodne). Ďalej majú služby ako dozor v centre

³⁴ Jedna slečna mi napríklad odpovedala na prosbu o vyplnenie dotazníku s tým, že nie je mamička, iba ju téma detí zaujíma a tak dotazník radšej nevyplní.

v prípade, že neprebíha žiaden program. Členky v rámci tejto skupinky sú čo do rozsahu moci rovnoprávne a spolupracujú medzi sebou. V materskom centre Domeček prebiehajú stretnutia „aktívnych mamičiek“ raz za mesiac v prípade bežného plánovania (program na najbližšie obdobie a pod.) a častejšie v prípade, plánovania väčšieho nepravidelného „happeningu“ (napr. oslava ku Dňu matiek).

Na treťom mieste pyramídy sa nachádzajú samotné členky. Tým, že zdieľajú určité hodnoty, fungujú aj ako dozor toho, že sa určité (často nepísané) pravidlá budú plniť³⁵. Medzi zdieľané hodnoty patrí napríklad zdravie detí domčeku, ich bezpečie, a podobne. V prípade, že by niekto na dané hodnoty chcela zaútočiť, zakročili by samotné mamičky i v prípade, že nepatria do prvých dvoch typov autorít. Na diskusnom fóre sa autorita „tretieho stupňa“ prejavuje v kolektívnom odsudzovaní nevhodných príspevkov.

Autorita nad skupinou sa prejavuje aj dokumentmi o pravidlách a normách, ktoré sa po členoch skupiny požadujú. V prípade rodinných centier ide konkrétne o výpis pravidiel, ktoré si môže jedinec prečítať na nástenke centra, alebo na jeho internetových stránkach. V prípade diskusného fóra je možné tieto pravidlá čítať v diskusii „Pravidla na diskuzích Baby-Cafe.cz“.

Ako vidíme, autorita sa objavuje v oboch typoch skupín a to v nezanedbateľnom rozsahu. Na druhej strane, nezasahuje do života, či participácie jedinca až do chvíle, kým sa on neprehreší proti jej pravidlám.

6.2.3. Dôvera

Ako som uviedla v teoretickej časti, dôvera v tradičnej spoločnosti je produktom autority, noriem a tradícií, ktoré ovplyvňovali život jedinca. V modernej spoločnosti rozsah dôvery medzi jednotlivými členmi spoločnosti a i jednotlivých komunit klesá, čo plynie zo sťaženej možnosti predpovedať jednanie druhých³⁶.

³⁵ Dané zistenie potvrdzuje Lévyho tvrdenie, že: „účastníci virtuálnych komunit vyvinuli silnú spoločenskú morálku, súbor nepísaných obyčajových zákonov, ktoré riadia ich vzťahy [...]“ [Levy 2000; 114]

³⁶ V dôsledku individualizmu. Vid'. pasáž „Sloboda a individualizácia“.

Napriek tomu je evidentné, že ako vo fyzickej komunite materského centra, tak i vo virtuálnej komunite diskusného fóra hrá dôvera významnú roľu.

U respondentiek z materského centra sa dôvera prejavuje nepriamo odpoveďami na otázku o tom, či existujú témy, o ktorých sa v rámci centra nehovorí. Väčšina respondentiek uvádza, že také témy neexistujú, alebo že si nie sú vedomé ich existencie (8 z 9 respondentiek). Jedna respondentka uvádza: „*Pre mňa asi nie (i keď úplne všetko sa tiež povedať nedá), rada sa zverím o svojich radoostiach ale i starostiach.*“ To znamená, že sú tieto mamičky ochotné baviť sa s ostatnými na prakticky akúkoľvek tému. Vyplýva z toho, že majú dôveru v to, že téma nimi zvolenej diskusie bude kladne prijaté ostatnými a že ostatné mamičky budú mať záujem k nemu prispieť, či si ho vypočúť.

Dôvera v rámci materského centra sa prejavuje tiež v tom, aké aktivity si mamičky dohodujú s ostatnými členkami mimo centrum. Sedem mamičiek z deviatich sa stretáva s ostatnými členkami aj mimo centrum. Dve z nich orientujú tieto aktivity na „von“ (mimo domov, napr. výlety, hra detí na ihrisku, zoo), ostatných päť mamičiek dôveruje ostatným natoľko, že sa navzájom navštevujú doma, chodia spolu na dovolenky a dokonca si aj nechajú postrážiť deti. Bez sporu môžeme povedať, že stráženie detí by sa na pyramíde dôvery (pričom vrchol je maximálna dôvera) pohyboval niekde na veľmi vysokej úrovni.

Z tejto sondy do materských centier môžeme vyvodiť záver, že určite existujú moderné komunity, v ktorých je úroveň dôvery medzi členmi (alebo aspoň ich významnou časťou) významne vysoká.

V prípade respondentiek z diskusného fóra musíme brať v úvahu, že tým, že kontakt medzi nimi nie je osobný v pravom slova zmysle (chýba možnosť odhadnúť človeka podľa vzhľadu, prípadne pozorovať jeho jednanie i keď v obmedzenom prostredí materského centra a pod.), je budovanie dôvery o niečo ťažšie³⁷. Zložitost' vybudovania dôvery čiastočne kompenzuje možnosť vystupovať pred ostatnými členmi anonymne. Anonymita má v rámci diskusného fóra Baby-café dve úrovne: 1) primárna anonymita je daná prostredím internetu, teda tým, že každý jedinec má možnosť „vytvoriť“ si svoju identitu, ktorá môže byť totožná s reálnou identitou jedinca v rozsahu aký si jedinec zvolí (je veľmi nepravdepodobné, že by mal bežný užívateľ

³⁷ Lévy je presvedčený, že rozdiely v možnosti dôverovať ľuďom na základe F2F a virtuálneho kontaktu sa príliš nelíšia [Lévy 2000; 114-115]

možnosť presnú reálnu identitu jedinca odhaliť, pokiaľ mu to tento neumožní), 2) sekundárna anonymita má zmysel pre aktívnych a stálych členov diskusného fóra a spočíva v možnosti publikovať príspevky do diskusie ako „Incognito“ teda nie pod vlastným nickom³⁸. Má zmysel, ak jedinec nechce, aby si neskôr ostatní mohli spojovať jeho nick s publikovaným príspevkom, alebo v prípade, že na fóre existujú ľudia, ktorí poznajú jeho reálnu identitu a jedinec nechce aby vedeli, že príspevok je publikovaný ním.

Napriek zložitosti s identitou ostatných na internete sa dôvera prejavuje, podobne ako v materských centrách, ochotou diskutovať na prakticky akúkoľvek tému. V prípade fóra Baby-café sú to dokonca aj tak chúlостivé témy ako sú nevera, problémy v rodinných vzťahoch, domáce násilie, sexuálne praktiky, holenie a depilácia intímnych partií a podobne. Diskutujúce ženy (niekedy aj muži) pristupujú k diskusiám naozaj podľa tónu, ktorý udá zakladateľ diskusie. Vážne témy ako rozvod a partnerské vzťahy riešia, ako sa zdá s najväčšou vážnosťou:

Z diskusie „Rozvádzam sa“, príspevok od užívateľky Matulienka:

„Andy..je mi to moc ľúto.

neboj sa o deti...to on sa iba vyhráza, ich slabšia stránka....u nás to tiež prebehlo týmto spôsobom. Keď si na materskej, je jasné, že nezarobiš to čo on...ha ha, nech si spočíta, čo by dal za kuchárku, upratovačku ...to nepočítam to ostatné...

Kočko, dôjdi k nám do opustených, tam je kopa báb, čo sa práve rozvádzajú, poradia ti vo všetkom a neboj, nedáme ta a nemôže ti vziať deti!!!!!!“

Kým k témam zábavným, pristupujú veselo až žartovne, napriek tomu však nezabúdajú poskytnúť vlastnú radu.

Dôvera teda zase, podobne ako u materských centier, spočíva v tom, že jedinec verí v to, že mu na jeho príspevok niekto odpovie a že jeho príspevok nebude odsúdený, alebo zosmiešňovaný. Dôvera v to, že ostatní udržania predmet diskusie v tajnosti a nebudú ho ďalej šíriť v tomto prípade odpadá, pretože všetky príspevky sú verejné.

O ďalšej podobe dôvery na internetovom diskusnom fóre Baby-café sa dozvedáme tiež z jednotlivých diskusií a z analýzy dotazníkov. Táto dôvera je, podobne ako v prípade analyzovaných materských centier, dôvera v jednotlivcov v rámci kolektívu a prejavuje sa ochotou stretávať sa s ostatnými členkami fóra „v reálnom živote“. Najbežnejšími formami stretnutí sú prechádzky a výlety, ktoré si dohoduje 12

³⁸ Nick je meno, pod ktorým v rámci diskusie jedinec vystupuje.

z 26 respondentiek internetového dotazníku. Návštevy doma, alebo spoločné dovolenky uvádzajú 4 respondentky.

Vidíme teda, že i keď dôvera nie je v modernej komunite nutne dôsledkom autority, jej existencia je možná a je založená skôr na zdieľaných hodnotách (v našom prípade sú to deti, rodina, vzťahy, ...) a vôle ponúknuť a prijať pomoc.

6.2.4. Solidarita a súdržnosť

Solidarita medzi členkami materských centier sa z dostupných materiálov prejavuje v podobe a) existencie skupín „aktívne mamičky“ (v MC Domeček) a „spriatelené mamičky“ (v RC Paleček), b) spoluúčasti členiek na príprave a organizáciách aktivít, c) vzájomnej pomoci členiek.

„Aktívne“ a „spriatelené“ mamičky sa starajú o chod centra. V prípade RC Paleček sú jednotlivé úlohy rozdelené medzi tieto členky, takže vytvárajú jasne danú kontrolnú štruktúru nad celým združením. Riadiace pozície tvoria koordinátorka projektu a manažérka centra, ktoré sú, rovnako ako ostatné „spriatelené mamičky“, dobrovoľníčkami. O jednotlivé aktivity vedú dve koordinátorky akcií s pomocou deviatich ďalších dobrovoľníčok. PR, správu webu, preklad webových stránok majú na starosť ďalšie 4 mamičky.

V MC Domeček nie je štruktúra pozícií „aktívnych mamičiek“ pevne daná. Vedúcou projektu je jedna členka, ďalších desať, ktoré do tejto skupiny patria si na mesačných schôdkach delia potrebné úlohy.

Solidarita v podobe pomoci pri organizácií a príprave podujatí je však rozšírená i mimo skupinu „aktívnych mamičiek“. Prejavuje sa občasnými prípravnými či organizačnými činnosťami (napr. výpomoc na recepcii v RC Paleček). Niekedy býva aj podstatou jednotlivých akcií, akou je napríklad „Deň otcov“ (v MC Domeček), kedy sa rodiny stretávajú v priestoroch budovy združenia aby pomohli pri jej opravách a údržbe.

Solidarita vo forme pomoci členkám centra je predmetom nasledujúcej pasáže „pomoc“, uvediem však, že v rámci materského centra je často obmedzená na rady z „osobných skúseností“, na komunikáciu (pre pocit inklúzie) a na občasnú výpomoc s deťmi (stráženie detí).

Súdržnosť potom vyplýva z participácie na podujatiach a vo vytváraní vzťahov, ktoré presahujú činnosť materského centra.

Solidarita ako účasť na aktívnom vedení sa ukazuje aj na diskusnom fóre. Dobrovoľníčky, „redakčná rada“, sú zodpovedné za konkrétne diskusie a okruhy riadenia fóra Baby-café. Fórum má dve administrátorky, zastávajúce vedúcu pozíciu. Ostatné prispievateľky sa na organizácii podieľajú vytváraním nových diskusií a následne publikáciou príspevkov, ktoré majú v mnohých prípadoch vysokú informačnú úroveň.

Solidarita a súdržnosť sa prelínajú v jednotlivých príspevkoch na jednej strane vo forme rád, na druhej v podobe priateľského rozhovoru.

Vidíme teda, že úroveň solidarity je v oboch typoch zoskupení značne vysoká, čo je pre zoskupenie komunitného typu veľmi dôležité.

6.2.5. Pomoc

Jedným z hlavných cieľov mnohých komunit je poskytnutie pomoci v určitej životnej situácii. Podobne je tomu i v prípade materských centier a diskusných fór venovaných deťom. To, že matky vyhľadávajú podobné združenia v snahe vyhľadať pomoc v súvislosti so svojimi deťmi prípadne rodinou sa nám potvrdzuje jak z dotazníkov, tak z akcií, ktoré usporadúvajú materské centrá a nakoniec aj z príspevkov na diskusnom fóre.

Ako vyplýva z analýzy, prvotnou motiváciou respondentiek participovať na diskusnom fóre Baby-café je z veľkej časti³⁹ získanie informácií. Takýto dôvod uviedlo trinásť mamičiek z dvadsiatich šiestich z online výskumu a šesť z ôsmich mamičiek z materských centier, ktoré napísali, že niekedy navštívili diskusné fórum týkajúce sa detí. Avšak ani jedna mamička navštevujúca materské centrum (reálnu komunitu) neuviedla, že by motivujúcim dôvodom, pre ktorý začala navštevovať materské centrum, bolo vyhľadanie pomoci, či informácií.

³⁹ V dátach sa v otázke č. 2 „Proč jste Baby-café začla navštěvovat?“ objavilo značné skreslenie, z dôvodu, že mnohé z mamičiek „prešli“ na Baby-café z iného diskusného fóra o deťoch. Ako odpoveď na túto otázku potom popisovali dôvod tohto prechodu. V pilotáži sa toto skreslenie neprejavilo.

Takýto rozdiel vyplýva z veľkej časti z charakteru oboch zoskupení. Diskusné fóra sú súborom príspevkov rôznych mamičiek a ľudí, ktorí sa zaujímajú o dané téma stáva „[...]*jakousi neusporiadanou základňou vedomostí, ktorá je vďaka umožneniu detailného vyhľadávania opätovne využiteľná pri pátraní po informáciách.*“ [Rod 2005; 41].

Veľkým množstvom prispievateľov⁴⁰ je na fóre možné nazhromaždiť obrovské množstvo informácií, „kolektívnu inteligenciu“⁴¹, ktorá je neustále redigovaná a komentovaná, pričom pri tak obrovskom množstve aktívnych členov⁴² je možné, že v mnohých prípadoch budú niektorí z nich veľmi dobre informovaní v preberanej téme⁴³ a prípadne budú ostatných môcť odkázať na profesionálne poradenstvo, či odbornú literatúru. Ako príklad uvádzam diskusiu na téma „Disfázia“, kde sa užívateľka Jana snaží informovať o tejto poruche a už necelých dvadsať minút po uverejnení príspevku dostáva obsiahlu odpoveď od Vaverite, ktorá danú poruchu popisuje a smeruje Janu na odbornú pomoc logopéda (konkrétne jej dáva internetový odkaz na asociáciu logopédov), škôlku, ktorá sa venuje deťom s touto poruchou a na odbornú literatúru na dané téma. Do trištvrté hodiny sa na stránkach diskusie objavujú aj mená a kontakty na konkrétnych lekárov, s krátkymi charakteristikami o prístupe daného lekára a možnosti ho zastihnúť.

V prípade materských centier má pomoc poskytovaná touto komunitou niekoľko foriem: odborné prednášky, ktoré na základe potrieb a záujmu mamičiek organizuje a pripravuje vedenie centra za účasti externých prednášajúcich (napríklad beseda o prirodzenom pôrode s diplomovaným psychológom v MC Domeček), platené stráženie detí službukonajúcou mamičkou v rámci centra, alebo konzultácia problému s ostatnými členkami.

Ako som už zmieňovala vyššie, respondentky z diskusného fóra, toto fórum vyhľadávali hlavne kvôli získaniu informácií. Na otázku dôvodu, pre ktorý na Baby-

⁴⁰ Registrovaných užívateľov na Baby-café je 11 775 ku dňu 13.5.2008. Za rok a pól fungovania fóra od 11.11.2006 do 13.5.2008, bolo publikovaných 1 269 115 príspevkov.

⁴¹ Pojem P. Lévyho [Lévy 2000; 150]. Viac o hromadení informácií vo virtuálnych komunitách viď [Zorn 2004, 78]

⁴² Aktívny člen je taký, ktorý zverejnil aspoň 20 príspevkov od založenia svojho účtu na Baby-café, tým vylúčim neaktívnych členov a tých, ktorí sa stali členmi iba za účelom získania určitej informácie malým množstvom príspevkov a ďalej už neprispievajú. Na Baby-café je teda 2042 aktívnych členov.

⁴³ Vidíme napríklad u diskusií na tému určitých závažných detských ochorení, či postihnúť.

café prišli odpovedajú: „získanie informácií“, „záujem o informácie, o nových známych, priateľov“, „rady ako sa starať o miminko“, „Som na MD, zaujíma ma dianie okolo detí a života na materskej“ a pod. V jednej z ďalších otázok na dôvod prispievania do diskusií uvádzajú však rovnako záujem poradiť a pomôcť ostatným návštevníkom fóra. Píšu napríklad: „Občas mám čo povedať k danej téme, myslím, že aj moje skúsenosti môžu niekomu pomôcť“ alebo „Bud' sa potrebujem niekomu vyspovedať, alebo cítim, že môžem niekomu pomôcť“.

6.2.6. Inklúzia a bezpečie

Osem z deviatich respondentiek uvádza ako jeden z dôvodov príchodu do materského centra túžbu po kontakte s ľuďmi, začlenením, alebo pocite spolunáležitosti. Dve mamičky tento dôvod zmieňujú ako prvý z niekoľkých, ktoré vymenovali. Na otázku „Prečo ste do materského centra začala chodiť?“ odpovedajú: „Kontakt s ľuďmi“, „ Aby som nebola izolovaná, sama doma s dieťaťom“.

Exklúzia, alebo pocit exklúzie⁴⁴, v ich prípade teda vyplýva z materstva, ktoré ich núti byť doma s dieťaťom a venovať sa mu a domácnosti „na plný úväzok“. Komunita ľudí, ktorí zdieľajú rovnakú situáciu sa preto zdá vhodnou voľbou pri snahe nadviazať nové kontakty a tým „riešiť“ problematiku situáciu. Je to hlavne preto, že si mamičky môžu navzájom radiť ako danú situáciu riešiť, rozumejú si a to ich spojuje. Nie je preto prekvapujúce, že hlavné témy ich diskusií sú venované deťom, manželom, výchove, zdraviu, organizácii chodu domácnosti a rodiny.

Pocit bezpečia v danom prípade môže pre mamičky plynúť z oboznámenia sa so situáciami ostatných členiek a z možnosti porovnávať svoje problémy, alebo problematiku situácie s inými mamičkami. Môžu takto zistiť, čo je „bežné“ a čo nie a napríklad aj to, čo môžu od svojich ratolestí očakávať v blízkej budúcnosti (aké by malo robiť pokroky, ako by malo napredovať vo vývoji). V tejto súvislosti je možné

⁴⁴ „Píšem exklúzia, alebo pocit exklúzie“, pretože sa nemusí jednať o totožný stav. Exklúziou nazývam objektívny stav odlúčenia od spoločnosti, ktorý bezpochyby v materstve v mnohých prípadoch nastáva. Matka je potom v kontakte prevažne so svojimi deťmi a manželom, kontakt s inými ľuďmi je jej znemožnený jej povinnosťami v domácnosti a výchovou detí. Nie každá matka však takéto odlúčenie vníma negatívne. Naopak pocit exklúzie je subjektívny prežitok, keď si jedinec exklúziu plne uvedomuje a nevyhovuje mu.

komunitu materského centra zrovnávať s tradičnou komunitou, kde roľu radkýň ohľadne vývoja a výchovy detí zohrávali staršie ženy, ktoré už mali skúsenosti so svojimi deťmi.

Kontakt s ľuďmi je dôležitým faktorom aj v prípade participácie respondentiek na diskusnom fóre Baby-café. 12 z nich tento dôvod uviedlo ako odpoveď na otázku „Prečo ste Baby-café začala navštevovať?“ Niektoré konkrétne píše: „Na materskej dovolenke som cítila potrebu rozprávať sa aj s inými maminkami [...]“, „Prítomnosť ľudí s podobným problémom“, „Tak mám rada spoločnosť a to, že nás spojuje niečo podobného je fajn[...]“, „[...] je príjemne zdieľať čas s niekým, kto je na tom rovnako, resp. v rovnakej situácii“.

Potreba začlenenia sa prejavuje u respondentiek diskusného fóra aj v tom, že mnohé z nich (18 z 26 respondentiek), pozorne sledujú a prispievajú do niektorých konkrétnych diskusií a ostatným sa venujú skôr okrajovo. V rámci diskusií, ktoré sledujú podrobne, majú potom užšie väzby ako mimo nich. Tento fakt sa dozvedáme v odpovediach na otázku „Čím sú vybrané diskusie pre Vás zaujímavé?“, medzi ktorými zmienim napríklad: „Väčšinu prednážiliiek⁴⁵ už poznám osobne [...]“, „[...] parta mne blízkych ľudí“, „Človek si nepripadá tak osamelý, pokiaľ občas stretne známu tvár“, „Stretávam sa tam s „kamarádkami“ [...]“.

Pocit bezpečia môžu členky Baby-café, rovnako ako matky materských centier, pociťovať v možnosti zrovnávať svoju situáciu so situáciami iných a vo vedomí, že fórum je zdrojom obrovského množstva príspevkov, ktoré riešia početné stránky problematiky okolo detí, rodiny, vzťahov a podobne, ktoré by mohli byť pre členku smerodajné v jej vlastnej situácii.

Vidíme teda, že schopnosť aspoň čiastočne poskytnúť pocit inklúzie a bezpečia je pre komunitu v oboch formách (fyzickej i virtuálnej) dôležitá, pretože je jednou z hlavných vlastností, ktoré jedinec od komunity očakáva a požaduje.

⁴⁵ Terminológia Baby-café, znamená ženy, ktoré ešte nemajú deti, ale prispievajú do diskusií.

7. Záver

Na základe poznatkov z analýzy v prípade jednotlivých základných vlastností komunity vyplýva, že skúmané materské centrá týmito vlastnosťami disponujú v takom rozsahu, že je možné označovať ich komunitami. To znamená, že materské centrá predstavujú vhodný vzor, s ktorým je možné diskusné fórum zrovnávať, ak chceme zistiť, či má vlastnosti komunity.

Podobnosť diskusného fóra Baby-cafe a MC Domeček a RC Paleček je v mnohých ohľadoch veľmi významná. Štruktúra a podoba autorít a noriem je v rámci všetkých zoskupení prakticky totožná. Solidarita, súdržnosť a pomoc i keď majú iné prejavy vo „virtuálnej“ a „fyzických“ skupinách majú podobnú intenzitu (vidíme z príspevkov na diskusnom fóre a ochoty pomáhať pri organizácii v materských centrách). Túžba po inklúzií a bezpečí sa v rovnakej miere prejavujú v materských centrách a na diskusnom fóre.

Napriek tomu, že sa dôvera zdala byť z dôvodu neosobného kontaktu na diskusnom fóre prakticky nemožná, zistili sme, že aj na diskusnom fóre existujú prejavy dôvery v rovnakom rozsahu ako v reálnej komunite (napr. vznik priateľstiev, vzájomné návštevy apod.).

Zásadný rozdiel však nachádzame v schopnosti sociálneho súboru diskusného fóra vymedziť sa od okolia. Zatiaľ materské centrá sú pomerne pevne vymedzené na rodičov s deťmi, ktorí majú možnosť stať sa členmi a ľudí bez detí, ktorý túto možnosť nemajú (napriek tomu, že dané pravidlo nie je uvedené v žiadnych písomných dokumentoch). Diskusné fórum podobnú hranicu nemá. Je prístupné prakticky všetkým⁴⁶.

Otázkou preto je, či je schopnosť vymedziť sa od okolia tak závažnou vlastnosťou komunity, že by bránila diskusnému fóru niest' označenie „komunita“. Aby sme tento problém vyriešili, zameriame sa na zrovnanie tradičnej a modernej komunity v tomto ohľade. Tradičná komunita je zoskupenie s pevnými a v mnohých ohľadoch neprekonateľnými hranicami. Je bežné, že človek počas svojho celého života z komunity nevystúpi, podobne však nie je obvyklé, aby do nej prichádzali noví členovia „z vonku“. Moderná komunita pevnosť hraníc stráca. Je bežné, keď jedinec participuje zároveň na viacerých komunitách. Moderná komunita ho nezáväzuje

⁴⁶ Neberiem v úvahu dostupnosť internetu, ktorá v tomto ohľade nie je smerodajná.

a nepripútava príliš pevnými povinnosťami. Ako má jedinec možnosť komunitu opustiť, ma možnosť aj vstúpiť. V dobe podobnej fluktuácie členov je to dôležitá vlastnosť inak by komunity museli rýchlo zanikať pre nedostatok príslušníkov. Znamená to, že daný stav „otvorených hraníc“ je pre modernú komunitu bežný.

Ostáva nám preto už iba potreba zistiť, čo v prípade diskusného fóra „vstupenku“, či hranice tvorí ak to nie je vlastnenie dietťa.

Je logicky vyvoditeľné, že hranicu diskusného fóra tvorí záujem ľudí. Záujem sa teda stáva priepustkou a preto ktokoľvek ho má, môže vstúpiť a participovať čítaním a publikovaním príspevkov. I keď môže byť uvedená hranica veľmi premenlivá a nestála, predsa je dostatočným vymedzením poskytujúcim rozdelenie na „MY“ a „ONI“.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že diskusné fórum Baby-cafe, podobne ako skúmané materské centrá, spĺňa predpoklady pre označenie „komunita“. Zamietam preto druhú hypotézu o tom, že Baby-cafe podmienky na pomenovanie „komunita“ nesplňuje a označujem ho za komunitu.

Tým, že sa nám podarilo preukázať, že diskusné fórum Baby-cafe splňuje požiadavky komunity, je možné o ňom uvažovať a „pracovať“ s ním ako s komunitou v určitom špecifickom⁴⁷ ohľade. Toto vymedzenie je vhodné napríklad pre potreby sociálnej práce, pretože ak je sociálna skupina označená ako „komunita“, môžeme očakávať, že bude vykazovať charakteristiky ako napríklad schopnosť sprostredkovať inklúziu, sociálne kontakty a bezpečie. Avšak treba mať na mysli ďalšie príznačné vlastnosti fóra vyplývajúce z jeho virtuálnej podoby.

Možnosti ďalšieho výskumu

Možných spôsobov naviazania ďalším výskumom na túto prácu je niekoľko. Uvediem dva, ktoré by oba mohli viesť k prínosným poznatkom pre sociológiu, sociálnu prácu či spoločnosť vôbec.

Pre širšie praktické využitie by bol prínosný napríklad dlhodobý výskum založený z veľkej časti na zúčastnenom pozorovaní a na hĺbkových rozhovoroch

⁴⁷ V rozsahu skúmaných charakteristík.

s členmi, ktorý by viedol k porozumeniu špecifik jednotlivých foriem komunit – fyzickej a virtuálnej, a dopadov týchto špecifik na členov a prípadne celú skupinu.

Ďalšou možnosťou je komparatívny výskum komunit s odlišným zameraním, ktorej cieľom by bolo zistiť, akým spôsobom alternujú podoby charakteristík komunity uvedených v tejto práci, vzhľadom na zameranie danej komunity.

Summary

The goal of the paper, to find out whether a discussion forum can be labeled „community“, was reached resulting in an affirmative conclusion. This conclusion was achieved using a thorough analysis of scientific literature, deducing the characteristics of a community from this literature. These were then analyzed based on their development during the transformation of community from traditional to modern. Only those, which lingered during this period without disappearing, were selected for the purpose of the practical analysis. They were tested on an existing community of mothers, to ensure their validity and finally this community was compared to the given internet discussion forum.

The characteristics of the community which were selected based on an in-depth analysis of the theoretical texts were: “inclusion and safety”, “help”, “trust”, “members”, “differentiation”, “self-sufficiency”, “authority and norms”. While studying the forms of these characteristics from the evolutionary point of view, I came to a conclusion, that “members” form an indefinable concept and that it is not a fundamental characteristics of a community. Similarly “self-sufficiency” is not a concept which remains valid throughout the community transformation.

Therefore for the final purpose of analysis five characteristics were used: “inclusion and safety”, “help”, “trust”, “differentiation” and “authority and norms”.

Apart from “differentiation”, which seemed to be missing in the form of the discussion forum, but was then specified, leading to the discovery, that it was present in the internet group after all, all others were found valid for the internet discussion forum.

The conclusion that the specific discussion forum is an internet community gives us an opportunity to deal with it in a certain way, knowing that it will “respond” like a community. An analysis like this is fundamental for the purpose of social work for example. Knowing that a certain discussion forum is a community, we can expect for example, that it will ensure social inclusion to its members and that it will provide help and social contact as well. This discovery is the objective of my paper.

Použitá literatúra

BAUMAN, Z.: *Individualizovaná spoločnosť*, Praha : Mladá fronta, 2004, ISBN: 80-204-1195-X

BAUMAN, Z.: *Komunita*, Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2006, ISBN: 80-8061-225-0

BAUMAN, Z.: *Svoboda*, Praha : Argo, 2003, ISBN: 80-7203-432-4

BAUMAN, Z.: *Tekutá modernita*, Praha : Mladá fronta, 2002, ISBN: 80-204-0966-1

DOLEŽALOVÁ, I.: *Ani přátelé nevěří, že za to nic nemám*: Rozhovor s Rut Kolínskou. *Respekt*. 23.12.2002, vol.48

URL:<http://www.respekt.cz/cislo.php?fIDROCNIKU=2002&fIDCISLA=52>

DURKHEIM, E.: *Společenská dělba práce*, Brno : CDK, 2004, ISBN: 80-7325-041-1

FUKUYAMA, F.: *Velký rozvrat*, Bratislava : Agora, 2005, ISBN: 80-969394-1-6

GELLNER, E.: *Jazyk a samota*, Brno : CDK, 2005, ISBN: 80-7325-055-1

GIDDENS, A.: *Sociologie*, Praha : Argo, 2004, ISBN: 80-7203-124-4

HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*, Praha : Portál, 2005, ISBN: 80-7367-040-2

CHRISTENSON, James A. Gemeinschaft and Gesellschaft: Testing the Spatial and Communal Hypotheses. *Social Forces*. 1.1.1984, vol. 1984, volume 63:1, s. 160-168.

JANDOUREK, J.: *Sociologický slovník*, Praha : Portál, 2001, ISBN: 80-7178-535-0

KELLER, P.: *Dějiny klasické sociologie*, Praha : SLON, 2007, ISBN: 978-80-86429-52-6

KELLER, P.: *Soumrak sociálního státu*, Praha : SLON, 2006, ISBN: 80-86429-41-5

LÉVY, P.: *Kyberkultura*, Praha : Karolinum, 2000, ISBN: 80-246-0109-5

MAŘÍKOVÁ, H.; RADIMSKÁ, R.: Podpora využívání rodičovské dovolené muži. Praha : Sociologický ústav AV ČR, 2003
URL: < www.mpsv.cz/files/clanky/956/pruzkum.pdf >

MATOUŠEK, O a kol.: *Metody a řízení sociální práce*, Praha : Portál, 2003, ISBN: 80-7178-548-2

MORGAN, D.: *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*, Boskovice : Albert, 2001, ISBN 8085834774

PETRUSEK, M., WINKLER, J.: *Velký sociologický slovník*, Praha : Karolinum Praha, 1997, ISBN 80-7184-164-1

PUTNAM, R. D.: *Bowling alone: America's declining social capital*. *Journal of Democracy*, 1995, vol. 6, s. 65-78

RHEINGOLD, H.: *The virtual community: Homesteading on the electronic frontier*. New York: Harper Perennial, 1993

SALÁTKOVÁ, D.: *Rodičovská dovolená získává mezi muži popularitu*. *IHNed.cz : zpravodajský server Hospodářských Novin* [online]. 2007 [cit. 2007-05-10]
URL: <http://domaci.ihned.cz/c3-21099260-002000_d-rodicovska-dovolena-ziskava-mezi-muzi-popularitu>

SARASON, S.B.: *The psychological sense of community: Prospects for a community psychology*. San Francisco : Jossey-Bass, 1974

TÖNNIES, F.: *Community and society*, New York : Harper & Row, Publishers, 1963, LCCN: 57-8428

WALL, D.S., WILLIAMS, M.: *Policing diversity in the digital age: Maintaining order in virtual communities*. *Criminology and Criminal Justice*, 2007 vol. 3 s. 391-415

ZORN, I.: *VIFU: Virtual community building for networking among women*. *Gender, Technology and Development*, 2004 vol. 8 s. 75-94

Online zdroje:

<http://www.baby-cafe.cz>

<http://www.rcpalecek.cz/>

<http://www.mc-domecek.cz/>

Jak se o těchto aktivitách dovídáte? (například od ostatních maminek, z nástěnky, internetu apod.)

5. Jak často se aktivit účastníte? (zakroužkujte, prosím, tu z nabízených možností, která se k Vám nejlépe hodí, v případě, že Vás napadá ještě jiná forma účasti, uveďte ji v posledním bodu)

a) Účast	vždy	často	zřídka	nikdy
b) pomoc při přípravě	vždy	často	zřídka	nikdy
c) organizace celé aktivity	vždy	často	zřídka	nikdy
d) jinak? _____	vždy	často	zřídka	nikdy

6. Co Vás k účasti, organizaci aktivit, či případné neúčasti na nich vede? (Můžete uvést i více důvodů)

7. Domlouváte si s některými maminkami z mateřského centra i soukromé aktivity mimo něj? (Například procházky, sport, výlet, dovolená apod.)

ANO NE

Pokud ano, jaké jsou to aktivity?

8. Nakolik byste řekla, že znáte ostatní maminky?

9. O čem si s ostatními maminkami nejčastěji povídáte? (Napište, prosím, co nejvíc témat, která Vás napadnou)

10. Existují témata, která jsou zde tabu (nemluví se o nich)? Která to jsou?

11. Diskutujete o těchto tabulizovaných tématech s někým jiným? S kým nejčastěji?

12. Máte přístup na Internet?

- a) Ano, doma a využívám ho.
- b) Ano, mimo domov a využívám ho.

- c) Ano, mimo domov, ale nevyužívám ho.
d) Ne, nemám.

13. Navštívila jste někdy Internetové diskusní fórum zaměřené na děti a mateřství?

ANO NE

Pokud ANO, co Vás k tomu vedlo?

15. Kdybyste měla říct kdo je hlavním motorem skupiny, její vůdčí osobností, osobou na kterou všichni dají, kdo by to byl? Byl by to jedinec? Několik lidí? Určitá skupinka? Nebo celý Váš kolektiv?

16. Nyní Vám předložím několik výroků, které se týkají Vašeho mateřského centra.

Zaškrtněte prosím vždy, do jaké míry s výrokem souhlasíte:

a) Lidé v tomto centru jsou pro mě hodně důležití

Zcela souhlasím Spíše souhlasím spíše nesouhlasím zcela nesouhlasím

b) Víím, že mě ostatní uznávají

Zcela souhlasím Spíše souhlasím spíše nesouhlasím zcela nesouhlasím

c) Radím se s ostatními o svých problémech

Zcela souhlasím Spíše souhlasím spíše nesouhlasím zcela nesouhlasím

d) Jsem ráda, že jsem součástí právě tohoto mateřského centra

Zcela souhlasím Spíše souhlasím spíše nesouhlasím zcela nesouhlasím

Na závěr Vás požádám o vyplnění několika posledních informací o Vás.

Tato část dotazníku je rovněž anonymní a bude sloužit výhradně ke statistickému zpracování dat.

1. Kollk času týdně v průměru trávíte v mateřském centru?

Uved'te, prosím, průměrný počet dopolední v týdnu: _____

Uved'te, prosím, průměrný počet odpolední v týdnu: _____

2. Kollk je Vám let? _____

3. Počet dětí:

- a) 1
b) 2
c) 3 a více

4. Rodinný stav:

- a. Svobodná
b. Vdaná
c. Rozvedená

5. Bydlíte:

- a. S partnerem, manželom
- b. Sama
- c. S rodičmi
- d. S niekým iným, uveďte prosím, s kým: _____

6. Ako často sa vidáte s Vašou rodinou, alebo rodinou partnera (rodičmi, sourozenci, prarodičmi)?

- a. často
- b. občas
- c. zriedka
- d. nikdy

7. Aké je Vaše najvyššie dokončené vzdelanie?

- a. Základní
- b. Stredoškolské
- c. Vyšší odborné/Vysokoškolské

8. Pracovní činnost:

- a. Pracující
- b. nepracující

Děkuji za Váš čas.

Eva Balážová

príloha 2 dotazník pre užívateľky diskusného fóra

Role mateřských diskusních fór v životě rodičů

Dobrý den,

Chtěla bych Vás touto cestou požádat o Váš čas na vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Je součástí mé bakalářské práce na Fakultě sociálních věd, Karlovy univerzity.

Cílem tohoto výzkumu je zmapovat roli mateřských diskusních fór v životě rodičů, zjistit, jakým způsobem se o něm informují, jak často jej navštěvují, zda se účastní diskusí.

Dotazník je anonymní a data z něho získaná budou využita pouze k výzkumným účelům.

Za účast na výzkumu Vám děkuji,

Eva Balážová
studentka sociologie, FSV UK

Štart

Role mateřských diskusních fór v životě rodičů

1. Jak jste se o diskusním fóru baby-cafe dověděla?

2. Proč jste toto diskusní fórum začala navštěvovat? (Uveďte i více důvodů, budu ráda, děkuji)

3. Už jste někdy navštěvovala internetové diskusní fórum jiného druhu? (například zaměřené na nějaký koníček nebo problematiku, která vás zajímá...)

- ANO
 NE

4. Pokud ANO, jaké mělo toto diskusní fórum zaměření?

5. Které diskuse na diskusním fóru baby-cafe sledujete nejčastěji?

6. Co je pro Vás dělá zajímavými? (napište prosím co nejvíc důvodů)

7. Přispíváte do diskusí?

— Vyber —

8. Která, nebo které, diskuse to jsou/byly?

9. Proč přispíváte do diskusí?

10. Založila jste někdy novou diskusi?

- ANO
 NE

11. Jestliže ANO, co Vás k tomu vedlo?

12. Je nějaké téma, které Vás zajímá, ale není mu věnovaná žádná diskuse?

- ANO
 NE

13. Jestliže ANO, jaké je to téma?

14. Nakolik znáte ostatní maminky z diskusního fóra baby-cafe?

15. Domlouváte si s některými maminkami z diskusního fóra baby-cafe i soukromé aktivity mimo něj?
(Například procházky, sport, výlet, dovolená apod.)

- ANO
 NE

16. Pokud ano, jaké jsou to aktivity?

17. Navštěvujete nějaké mateřské nebo rodičovské centrum ve Vašem městě?

- ANO
 NE

18. Pokud ANO, proč jste centrum začala navštěvovat?

19. Pokud NE, uveďte prosím, několik důvodů proč jej nenavštěvujete.

20. Nyní Vám předložím několik výroků, které se týkají diskusního fóra baby-cafe. U každého bodu prosím zaškrtněte, do jaké míry s výrokem souhlasíte:

21. Lidé na tomto diskusním fóru jsou pro mě hodně důležití

- zcela souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- zcela nesouhlasím

22. Vim, že mě ostatní uznávají

- zcela souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- zcela nesouhlasím

23. Radím se s ostatními o svých problémech

- zcela souhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- zcela nesouhlasím

24. Jsem ráda, že navštěvuji právě toto diskusní fórum

- zcela nesouhlasím
- spíše souhlasím
- spíše nesouhlasím
- zcela nesouhlasím

25. Na závěr Vás požádám o vyplnění několika posledních informací o Vás. Tato část dotazníku je rovněž anonymní a bude sloužit výhradně ke statistickému zpracování dat.

26. Kolik času týdně v průměru jste přihlášena na diskusní fórum baby-cafe?

— Vyber —

27. Kolik je Vám let?

28. Počet dětí:

— Vyber —

29. Rodinný stav:

— Vyber —

30. Bydlíte:

- s manželem/partnerem
- sama
- s rodiči
- Iné:

31. Jako často se vidáte s Vaší rodinou, nebo rodinou partnera (rodiči, sourozenci, prarodiči)?

— Vyber —

32. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

- základní
- střední
- vyšší odborné/vysokoškolské

33. Pracovní činnost:

- pracující (i částečný úvazek)
- nepracující

príloha 3 Aktivity materského centra

Aktivity MC Domeček za posledný rok činnosti

- Oslavy ku Dňu matiek
- Schôdzky aktívnych mamičiek cca. 1x za mesiac
- Maškarný bál
- „Práca bez obáv“ – kurz o návrate do zamestnania
- „Jak na to“ – besedy na rôzne témy (rodina, výchova detí, medziľudské vzťahy)
 - Témy: -štíhla línia, princípy plodnosti, chválenie detí
 - zrovnanie antikoncepcie a PPR, prirodzený pôrod (beseda s diplomovaným psychológom)
 - pracovne právna oblasť, poistenie, kandidóza, zelené zdravie očistiť telo
 - (ako
 - ako s deťmi hovoriť o narodení a smrti (vedené psychológom),
 - jazyky bez bariér – predstavenie PC programu na výučbu jazykov pre dyslektické deti a dospelých
 - ekológia a dámska hygiena (www.latkovky.cz)
 - rituály v živote rodiny, látkové plienky, domáca škola
 - kandidóza (vedené poradcom CENAP), pravou nohou do školy/škôlky
- Týždenná spoločná dovolenka
- Deň otcov (stretnutie rodín) – práca na budove centra a záhrade spojená s grilovaním
- „Podvečery pre mamičky“ (keltovanie)
- „Originálne tvorenie“ každý aprílový pondelok
- „Balóniková oslava“ – deň detí
- Burza hračiek
- Otvorenie centra v čase letných prázdnin vždy dvakrát týždenne
- „Prímestský tábor pre rodičov s deťmi“ (dvojdňový)
- Minikurzy:
 - stres a relaxácia
 - asertivita
 - komunikácia
- „Spoločná dovolenka“ – týždenná letná dovolenka
- „Rozprávková narodeninová oslava“ MC Domeček oslavuje 10 rokov

- „Drakiáda“ spojená s divadelným predstavením
- Burza (zimné oblečenie, hračky, športové potreby, tehotenské oblečenie)
- výroba adventných vencov, vianočných ozdôb a dekorácií
- Mikulášska nádielka
- Vianočná dielňa – výtvarná, divadlo, voľná zábava
- „Ohliadnutie na minulý rok“ (stretnutie) zhodnotenie roku a plán na rok ďalší
- Karneval
- „Sobota pre manželky“
- Šátkovanie
- „Kto koho vychováva“ – predstavenie knižky s rovnakým názvom
- „Aby deti nechorľaveli“ - o prírodných produktoch
- „Deň pre domček“ – pomoc s opravami
- „I mamičky môžu byť krásne“ – image poradenstvo
- „Budeme mať miminko“ – príprava rodiny na nového člena (vedené rodinnou psychologičkou a terapeutkou)
- Burza
- Angličtina pre deti

Príloha 4 Prevádzkový poriadok MC Domeček**Provozní řád**

1. Mateřské centrum Domeček je zařízení určené pro maminky a tatínky na mateřské dovolené a jejich děti do 6 let.
2. Cena za návštěvu Domečku je 30,- Kč, děti mají vstup zdarma. Návštěvník je povinen se zapsat do knihy návštěv, která je k dispozici u vstupu do společenské místnosti. Vstup zdarma mají tzv. aktivní maminky, které se aktivně podílejí na provozu Domečku (služba, úklid, akce, účetnictví apod.).
3. Za dítě nese veškerou odpovědnost dospělá osoba, která s dítětem do Domečku přišla. Tato osoba je povinna dítě hlídat, aby nedošlo k úrazu či napadení jiného dítěte.
4. Veškeré hračky, které jsou v prostorách Domečku, jsou k dispozici všem návštěvníkům. Dospělí jsou povinni dohlédnout, aby před jejich odchodem byly hračky, které si dítě půjčilo uklizeny.
5. V nabídce Domečku je i prodej základního občerstvení dle nabídky. Občerstvení prodává maminka, která má ten den službu. Chodit do kuchyňky bez vědomí služby je zakázáno.
6. V kuchyňce je k dispozici mikrovlnná trouba. Pokud chcete ohřát jídlo informujte prosím službu.
7. Pokud dítě použije v Domečku nočník, je dospělá osoba odpovědná za dítě, povinna ihned nočník důkladně umýt.
8. Nosit jídlo či pití do prostor s kobercem je zakázáno. Na jídlo jsou vyhrazeny pro děti stolečky či dětské jídelní židle. Místo, kde dítě jedlo je povinen uklidit dospělý za dítě odpovědný.
9. Kouření v prostorách Domečku je zakázáno.
10. Vstup dospělým i dětem, které jsou nemocné je s ohledem na ostatní návštěvníky zakázán. Také je zakázán vstup osobám, které by mohly svým špinavým či zapáchajícím oblečením obtěžovat ostatní návštěvníky. Služba má právo odmítnout vstup lidem, kteří tyto pravidla poruší, či je dodatečně poprosit o odchod z Domečku.
11. Při opakovaném nedodržení některých z těchto bodů může být zakázán vstup do Domečku natrvalo.

príloha 5 Pravidlá na diskusiách Baby-cafe

Vítejte na diskuzním koutku Baby Cafe.

Je tu jen pro vás, tak se tu chovejte jako doma - zbytečně neběhejte, nedupejte, nekřičte, nemluvte sprostě a snažte se po sobě uklízet, ať se nám tu všem dobře bydlí.

Kdo se bude hádat a křičet, půjde klečet na hrách (osobně na to dohlídnu).

1. NEZDVOJÍŠ!

Než založíte nové téma, nejprve se podívejte do příslušné kategorie, jestli už náhodou podobné nebylo založeno. Týká se to hlavně kočárků, nočníků a podobných věcí, které nás provázejí denodenně 😊 Hodně lidí je stále sleduje, i když už nejsou v první desítce, navíc tam třeba odpověď bez problémů najdete.

2. UPŘESNÍŠ!

Pokud už musíte založit nové téma - vyhněte se výkřikům POMOC, Nevím si rady!, Kdo mi poradí? - Naopak se snažte téma trefně pojmenovat, abyste přímo "přilákaly" někoho, kdo je zainteresovaný.

3. ZAŘADÍŠ!

Nejprve ovšem najděte tu správnou kategorii pro váš dotaz - uznejte samy, že dotaz na tuhost stolice vašeho batolete by se v kategorii "potřebuju pomoc - v práci" - zrovna moc nevyjímal 😊

4. NEZASPAMUJES!

Šetřete čas vás i vašich spolubydlících a nepište odpovědi typu: Já taky! - nebo - Jojo - nebo - Ani mě ne. Pokuste se být co nejvíc informačně přínosní 😊

5. NEURAZÍŠ!

Je zcela nevhodné se urážet, nebo zbytečně dohadovat. Pokud už to nemůžete vydržet, pošlete mail, ale spíše doporučujeme zajít si na vzduch, nebo rozbit nějaké to nádobí v kuchyni 😊

Kdo se bude chovat neslušně, bude vykázán (do příslušných mezí).

6. NEZNEUŽIJEŠ!

Pokud se potřebujete vyprávět z něčeho soukromějšího, máme tu možnost Inkognita. Je tu pro každého, kdo nechce být identifikován, stačí zaškrtnout políčko před odesláním příspěvku. Prosíme, nezneužívejte inkognita k urážení jiných, nebo ke spamu, či jakkoliv jinak.

Velký bratr vás sleduje a ztrestá 😊

7. REKLAMY NEPODÁŠ!

Diskuze jsou od toho, abychom si vyměňovali zkušenosti, starosti a radosti. Kdo je bude využívat k reklamním účelům, bude svázán, smazán, zamotán do koberce a odvezen na skládku.

8. PRÁCI UŠETRÍŠ!

Pokud potřebujete oslovit někoho konkrétního, ať již domovníka, nebo spolubydlícího, používejte Soukromé zprávy. Koneckonců, diskuzi může dotyčný klidně přehlédnout, kdežto zpráva na něho sama vyskočí.

To je asi tak všechno, takže si uvařte kávičko nebo čaj, (v nočních hodinách samozřejmě povoleno i víno)